

CZĘŚĆ II. DZIAŁANIA NA RZECZ OCHRONY ŚRODOWISKA

1. DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNA

Działalność kontrolna Inspekcji prowadzona jest w oparciu o ustawę o Inspekcji Ochrony Środowiska (tekst jednolity Dz.U.2002.112.982 z późn. zm.) i wytyczne Głównego Inspektora Ochrony Środowiska zawarte w „Ogólnych kierunkach działalności Inspekcji Ochrony Środowiska”. Celem działalności jest realizacja polityki ekologicznej państwa, zmierzająca do usunięcia lub ograniczenia głównych problemów ekologicznych charakterystycznych dla danego regionu i obszaru całego kraju.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu działa w ramach wojewódzkiej administracji zespolonej, wykonując zadania i kompetencje wynikające z przepisów prawa oraz określone w odrębnych dokumentach. Obszar działalności obejmuje województwo dolnośląskie.

Wydział Inspekcji w Wojewódzkim Inspektoracie Ochrony Środowiska powołany jest do kontroli przestrzegania przepisów o ochronie środowiska. Do zadań tego wydziału należą w szczególności:

- kontrola przestrzegania przepisów o ochronie środowiska i racjonalnym użytkowaniu zasobów przyrody,
- kontrola przestrzegania decyzji ustalających warunki użytkowania środowiska,
- udział w postępowaniu dotyczącym lokalizacji inwestycji,
- udział w przekazywaniu do użytku obiektów lub instalacji realizowanych jako przedsięwzięcie mogące znacząco oddziaływać na środowisko,
- kontrola eksploatacji instalacji i urządzeń chroniących środowisko przed zanieczyszczeniem,
- podejmowanie decyzji wstrzymujących działalność prowadzoną z naruszeniem wymagań związanych z ochroną środowiska lub naruszeniem warunków korzystania ze środowiska,
- współdziałanie w zakresie ochrony środowiska z innymi organami kontrolnymi, organami ścigania i wymiaru sprawiedliwości oraz organami administracji państwowej i rządowej, samorządu terytorialnego i obrony cywilnej, a także organizacjami społecznymi i opiekunami społecznymi,
- inicjowanie działań tworzących warunki zapobiegania poważnym awariom oraz usuwania ich skutków i przywracania środowiska do stanu właściwego,
- kontrola przestrzegania przepisów o opakowaniach i odpadach opakowaniowych,
- kontrola przestrzegania przepisów o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej,

- nadzór i kontrola w zakresie postępowania z substancjami kontrolowanymi oraz z produktami, urządzeniami i instalacjami zawierającymi te substancje,

- kontrola wyrobów wprowadzanych do obrotu podlegających ocenie zgodności w zakresie spełniania przez nie zasadniczych wymagań dotyczących ochrony środowiska określonych w przepisach odrębnych,

- weryfikacja rocznych raportów, o których mowa w ustawie z dnia 22 grudnia 2004 r. o handlu uprawnieniami do emisji do powietrza gazów cieplarnianych i innych substancji (Dz.U.2004.281.2784),

- wykonanie zadań określonych w ustawie o międzynarodowym obrocie odpadami (prawidłowość gospodarki odpadami będącymi przedmiotem międzynarodowego obrotu, w szczególności w miejscach ich pochodzenia i przeznaczenia),

- kontrola przestrzegania przepisów o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji,

- kontrola przestrzegania przepisów ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz.U.2005.180.1495).

W oparciu o powyższe założenia sporządzany jest ramowy roczny plan kontroli w województwie, a następnie szczegółowe plany kwartalne zawierające wykazy podmiotów oraz zakres kontroli.

Przedmiotem kontroli IOS są instalacje:

- z których emisja do powietrza, odprowadzanie zanieczyszczeń do wód lub do ziemi, oraz dla których działania w zakresie postępowania z odpadami, w świetle przepisów prawa podlegają wymogom dotyczącym uzyskania pozwolenia lub zezwolenia,

- których eksploatacja wykracza poza ramy powszechnego korzystania ze środowiska, ale ustawa Prawo ochrony środowiska nie wprowadza obowiązku uzyskania pozwolenia związanego z ich użytkowaniem, bądź których eksploatacja wiąże się ze zwykłym korzystaniem z wody w rozumieniu ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz.U.2001.115.1229 z późn. zm.).

Oprócz kontroli podejmowanych według wcześniej opracowanych planów kontroli przeprowadzane są kontrole pozaplanowe. Są to m.in. kontrole o charakterze interwencyjnym (na wniosek obywateli, organów administracji samorządowej i rządowej, organizacji ekologicznych oraz interpelacji poselskich) przeprowadzane, jeżeli z ich treści wynika domniemanie wystąpienia pogorszenia stanu środowiska lub zagrożenia życia lub zdrowia ludzi, albo wystąpienia nadmiernej uciążliwości wskazującej na naruszenie przepisów ochrony środowiska.

Przeprowadzane są również pozaplanowe kontrole związane z oddaniem do użytku nowo zbudowanego lub zmodernizowanego obiektu budowlanego, zespołu obiektów lub instalacji realizowanych jako przedsięwzięcie mogące znacząco oddziaływać na środowisko, o których mowa w art. 51 ust. 1 ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz.U.2001.62.627 z późn. zm.).

Kontrole pozaplanowe sprawdzające podejmowane są w przypadkach powiadomienia o ustaniu naruszenia, które uprzednio skutkowało wydaniem decyzji administracyjnej lub w przypadku wniosku o wyrażenie zgody na oddanie do eksploatacji obiektu budowlanego, którego oddanie do użytku zostało wstrzymane, lub o wyrażenie zgody na podjęcie wstrzymanej działalności albo podjęcie wstrzymanego użytkowania instalacji.

Kontrole pozaplanowe przeprowadzane są również w razie konieczności wydania zaświadczeń niezbędnych do uzyskania zezwoleń m.in. w zakresie:

- przetwarzania surowca tytoniowego,
- wytwarzania wyrobów tytoniowych,
- wyrobu, oczyszczania, skażenia lub odwadniania spirytusu,

- wyrobu lub rozlewania wyrobów spirytusowych,
- produkcji wyrobów winiarskich oraz ich rozlewania,
- wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym,
- konfekcjonowania lub obrotu środkami ochrony roślin i przechowywania opakowań po środkach ochrony roślin sklasyfikowanych jako bardzo toksyczne.

Organy Inspekcji realizując swoje ustawowe zadania w zakresie czynności kontrolnych współpracują z innymi jednostkami administracji rządowej i samorządowej, w tym z: Państwową Inspekcją Sanitarną, Państwową Inspekcją Pracy, Państwową Strażą Pożarną, Policją, Strażą Graniczną, Inspekcją Transportu Drogowego, a także Najwyższą Izbą Kontroli. Współpraca ta koncentruje się w szczególności na wzajemnej wymianie informacji o wynikach kontroli oraz działaniach podjętych w toku kontroli.

Inspekcja współpracuje również z organami ścigania (policja, prokuratura) w ramach prowadzenia przez te organy dochodzeń i śledztw.

1.1. CELE DZIAŁALNOŚCI KONTROLNEJ PRZYJĘTE DO REALIZACJI W 2005 R.

Główne cele działalności kontrolnej to:

1. spełnianie przepisów ochrony środowiska przez prowadzących instalacje, dla których wymagane jest posiadanie pozwolenia zintegrowanego,
2. przestrzeganie wymagań w zakresie przepisów ochrony środowiska przez podmioty będące największymi źródłami zanieczyszczeń w skali kraju,
3. wypełnianie przez inwestorów wymagań ochrony środowiska,
4. spełnianie wymagań w zakresie ochrony powietrza,
5. przestrzeganie przepisów w zakresie ochrony wód,
6. przestrzeganie wymagań ochrony środowiska w zakresie gospodarki odpadami,
7. przestrzeganie wymagań w zakresie ochrony przed hałasem,
8. ocena realizacji obowiązków wynikających z przeciwdziałania poważnym awariom,
9. przestrzeganie przepisów ustawy o opakowaniach i odpadach opakowaniowych,
10. kontrola przestrzegania przepisów o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej,
11. przestrzeganie przepisów o postępowaniu z substancjami zubożającymi warstwę ozonową (SZWO),
12. przestrzeganie wymagań w zakresie postępowania z substancjami stwarzającymi szczególne zagrożenia dla środowiska,
13. kontrola spełniania przez wyrób zasadniczych wymagań,
14. stosowanie i przechowywanie nawozów,

15. przestrzeganie wymagań ochrony środowiska przez podmioty ubiegające się o wydanie stosownych zaświadczeń i informacji,

16. przestrzeganie wymagań w zakresie ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym,

17. przestrzeganie wymagań ochrony środowiska przez obiekty objęte cyklami kontrolnymi.

Zrealizowane w 2005 r. cykle kontrolne krajowe w wybranych branżach gospodarki obejmowały:

1. kontrole instalacji, które posiadają decyzje o ustanowieniu stref ochronnych i zobowiązane były w terminie do dnia 31 grudnia 2005 r. do ograniczenia szkodliwego oddziaływania na środowisko,
2. kontrole w jednostkach stosujących halony,
3. kontrole funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami opakowaniowymi i wybranymi odpadami poużytkowymi, objętymi opłatami produktowymi,
4. kontrole podmiotów prowadzących działalność w zakresie transportu, zbierania, odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych,
5. kontrole przestrzegania wymagań ochrony środowiska przez podmioty prowadzące działalność w zakresie wykorzystania odpadów poubojowych,
6. kontrole przestrzegania wymogów ochrony środowiska przez podmioty, które złożyły oświadczenia „o spełnianiu standardów w zakresie ochrony środowiska” w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich” w zakresie działań „Inwestycje w gospodarstwach rolnych” i „Ułatwianie startu młodym rolnikom”

1.2. KONTROLOWANE PODMIOTY

W Inspektoracie prowadzona jest na bieżąco ewidencja jednostek organizacyjnych podlegających kontroli. Liczba zakładów pozostających w ewidencji WIOŚ we Wrocławiu wynosi 4501 i w porównaniu z rokiem 2004 wzrosła o 585 zakładów.

Do ewidencji zostały wpisane przede wszystkim:

- nowo powstające obiekty mogące pogorszyć stan środowiska, kontrolowane w ramach zgłoszeń z art. 56 prawa budowlanego,
- obiekty kontrolowane w wyniku interwencji, w których stwierdzono naruszenie wymogów ochrony środowiska,
- obiekty kontrolowane w związku z wprowadzeniem do ustawodawstwa krajowego nowych przepisów prawnych w zakresie korzystania ze środowiska.

Osobną grupę stanowią instalacje wymagające pozwolenia zintegrowanego. W ewidencji WIOŚ jest ich obecnie 214. Są to podmioty użytkujące instalacje skupione wokół przemysłu: energetycznego, produkcji i obróbki metali, mineralnego, chemicznego, a także obiekty odzysku i unieszkodliwiania odpadów oraz inne rodzaje działalności (m.in. przetwórstwo spożywcze i hodowla).

W 2005 r. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu przeprowadził łącznie 1201 kontroli w 1018 podmiotach. Liczba podmiotów objętych kontrolą wzrosła w porównaniu do 2004 r. o ok. 11%. Kontrole przeprowadzone w 2005 r. w ramach planu rocznego – 654 kontrole kompleksowych i problemowych stanowiły 54% całkowitej liczby kontroli przeprowadzonych na terenie województwa dolnośląskiego.

W celu sprawdzenia spełnienia wymogów ochrony środowiska, w uzasadnionych przypadkach, wykonywane były kontrolne pomiary lub pobór prób do analizy. Ogółem w ciągu roku przeprowadzono 299 kontroli połączonych z pomiarem lub poborem prób.

Tabela II.1.1. Liczba i rodzaj kontroli w 2005 r.

Lp.	Liczba i rodzaj kontroli	2005 rok
1.	Planowe	654
2.	Pozaplanowe *	547
3.	Interwencyjne	208
Razem		1201

* ilość kontroli pozaplanowych uwzględnia kontrole o charakterze interwencyjnym

1.3. KONTROLE INWESTYCYJNE

W związku ze zgłoszeniami dokonywanymi przez inwestorów na podstawie art. 56 ustawy Prawa budowlanego oraz art. 76 Prawa ochrony środowiska w 2005 r. przeprowadzono 62 kontrole zgłoszonych inwestycji.

Z nowo wybudowanych obiektów można wymienić m.in. trzy podmioty, które przed oddaniem obiektów do użytkowania uzyskały pozwolenia zintegrowane:

1. Toyota Motor Industries Poland Sp. z o.o. w Jelczu-Laskowicach (odlewnia aluminium),
2. Ekologiczne Centrum Utylizacji Sp. z o.o. w Rusku,
3. Poland Smelting Technologies POLST Sp. z o.o. w Wałbrzychu.

Inne nowe inwestycje to: stacje paliw, stacje bazowe telefonii komórkowej, wiadukty i mosty, oczyszczalnie ścieków, zakład mięsny, składowiska odpadów, zakład meblowy, stacje demontażu pojazdów, zakład recyklingu odpadów oraz fabryka generatorów gazu do poduszek powietrznych.

Prowadzono również modernizację i rozbudowę istniejących obiektów m.in. Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji „Nysa”, Sp. z o.o. w Zgorzelcu rozbudowało i zmodernizowało oczyszczalnię ścieków w Jędrzychowicach, Urząd Gminy w Marciszowie zmodernizował składowisko odpadów komunalnych w Ciechanowicach, Elektrownia „Turów” S.A. w Bogatyni zmodernizowała jeden blok energetyczny zastępując m.in. kocioł pyłowy wysokosprawnym kotłem fluidalnym.

Podczas przeprowadzonych kontroli inwestycyjnych w 46 przypadkach stwierdzono oddawanie do eksploatacji inwestycji spełniających wymogi ochrony środowiska. Naruszenie wymagań ochrony środowiska stwierdzono w 14 przypadkach. W przypadku jednej inwestycji została wydana decyzja wstrzymująca oddanie do użytkowania. W pozostałych przypadkach wydano zarządzenia pokontrolne, które zostały w 100% zrealizowane.

1.4. SKARGI I INTERWENCJE

W 2005 r. do Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska we Wrocławiu wpłynęło 435 wniosków o interwencję. Z tego 106 wniosków przekazano do załatwienia właściwym organom, przy czym część spraw przekazano po uprzednim przeprowadzeniu rozpoznania w terenie. Pozostałe interwencje załatwiono we własnym zakresie.

W 2005 r. odnotowano minimalny wzrost zgłaszanych interwencji w porównaniu z 2004 r. o około 4%.

Większość wnoszonych wniosków o interwencje dotyczyła spraw lokalnych, których załatwienie często należy do kompetencji organów samorządowych (gospodarka ściekowa).

Charakterystyka ilościowa i tematyczna wniosków o interwencje wskazuje, że w 2005 r. największa ilość interwencji dotyczyła:

- ochrony przed hałasem – 111 interwencji – 25,5% wszystkich zgłoszonych,
- ochrony przed odpadami – 104 interwencje – 23,9% wszystkich zgłoszonych,
- zanieczyszczenia wód – 107 interwencji – 24,5% wszystkich zgłoszonych,
- ochrony powietrza atmosferycznego – 83 interwencje – 19% wszystkich zgłoszonych.

Pozostałe, stanowiące łącznie 7,1%, to interwencje dotyczące zanieczyszczeń gruntu substancjami ropopochodnymi z pojazdów samochodowych i urządzeń produkcyjnych, nieprawidłowości dotyczących procesu inwestycyjnego (protesty mieszkańców), niszczenia fauny i flory, przedwczesnego odrolnienia gruntów, uciążliwości zapachowych pochodzących ze składowanego obornika oraz kiszzonek.

Zgłaszane wnioski o interwencje w przypadku emisji do atmosfery dotyczyły funkcjonowania małych lokalnych kotłowni (wyposażonych w kotły z rusztami stałymi bez urządzeń odpylających) i niewielkich zakładów usługowych (lakiernictwo, bla-

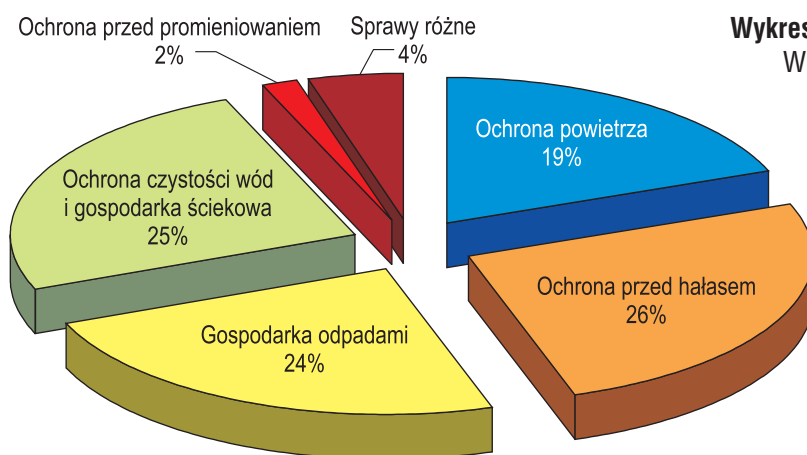
charstwo), a także używania odpadów do ogrzewania budynków mieszkalnych. Wnioski dotyczyły ponadto uciążliwości powodowanej emisją niezorganizowaną (pylenia dróg dojazdowych do zakładów wydobywania i przerobu kamienia) oraz uciążliwości zapachowych pochodzących z różnych źródeł.

Do typowych wniosków o interwencję w zakresie ochrony przed hałasem należały uciążliwości powodowane funkcjonowaniem zakładów wydobywczych i przerobczych kamienia, działaniem urządzeń klimatyzacyjnych i chłodniczych w zwartej zabudowie mieszkalnej, powodujących pogarszanie się klimatu akustycznego w najbliższym otoczeniu. Uciążliwości akustyczne powodowały także drobne zakłady usługowe i lokale rozrywkowe będące źródłem nadmiernego hałasu oraz niedrożne układy komunikacyjne w dużych miastach będące źródłem hałasu komunikacyjnego.

Wnioski o interwencje z zakresu gospodarki odpadami dotyczyły różnorodnych zagadnień np.: niewłaściwego postępowania z odpadami, w tym składowania w miejscach na ten cel nie przeznaczonych, niewłaściwego postępowania z odpadami zawierającymi azbest, a także nielegalnego spalania lub zakopywania odpadów i niewłaściwej gospodarki odpadami w zakładach.

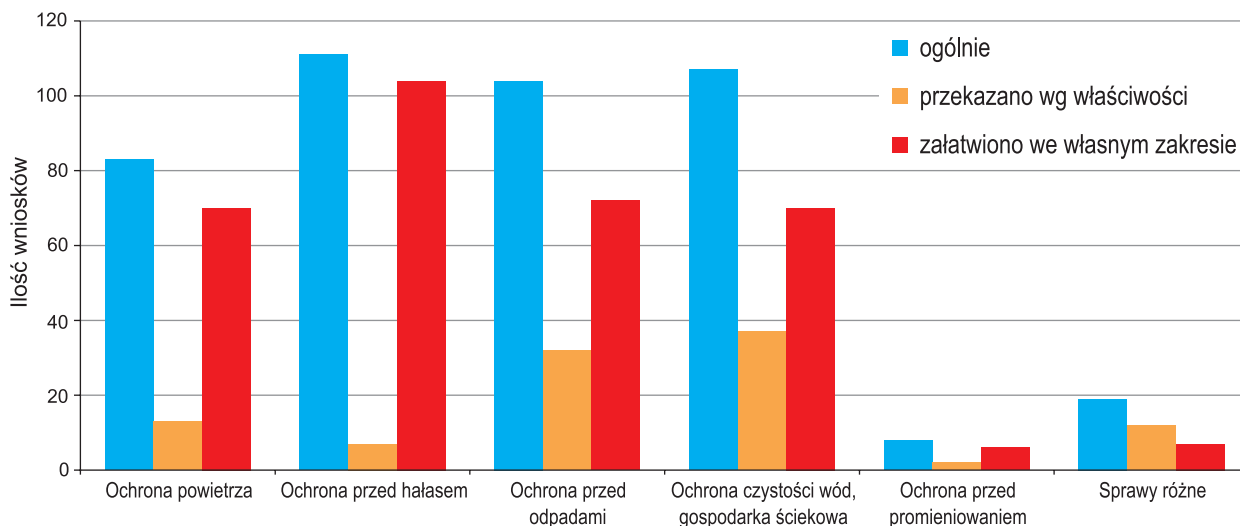
W zakresie ochrony wód interwencje obejmowały zanieczyszczenia rzek, zbiorników wodnych i rowów melioracyjnych spowodowane nielegalnym odprowadzaniem ścieków bytowych przez właścicieli prywatnych posesji i przez niewielkie jednostki organizacyjne.

Do spraw znaczących pod względem skali problemu występującego w województwie dolnośląskim należy zaliczyć w 2005 r. sprawy dotyczące uciążliwości zapachowej wielkoprzemysłowych ferm, emisji niezorganizowanej pyłu związanej z eksploatacją odkrywkowych kopalń oraz uciążliwości związane z eksploatacją składowisk odpadów komunalnych.

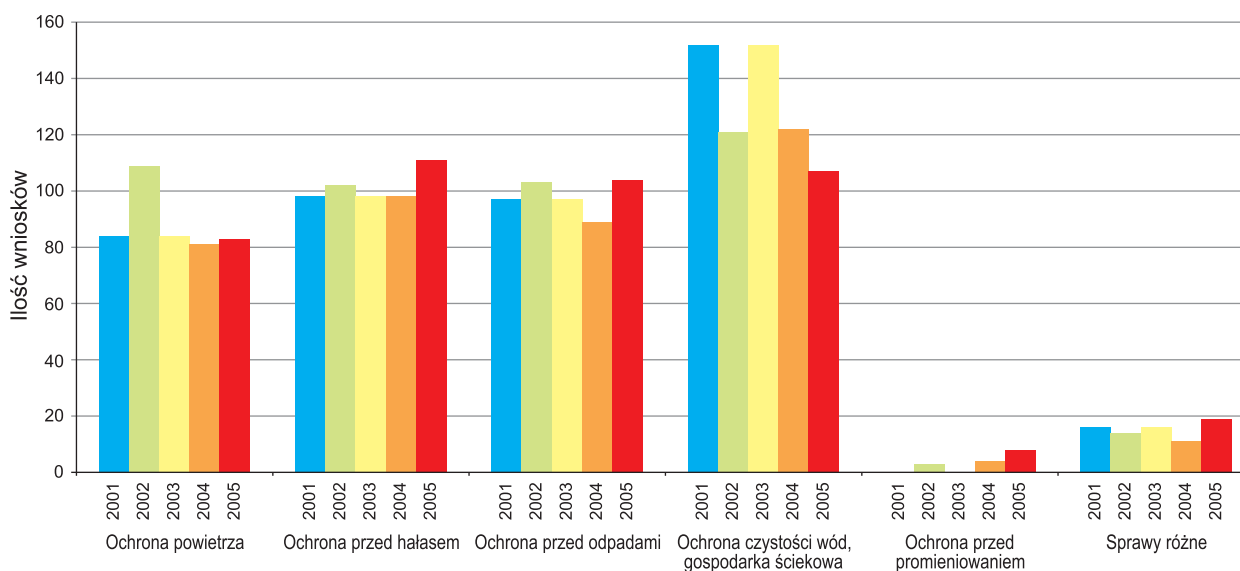

Wykres II.1.1. Wnioski rozpatrzone przez WIOŚ we Wrocławiu w 2005 r.

Wykres II.1.2. Zestawienie sposobu załatwiania wniosków w WIOŚ we Wrocławiu w 2005 r.

Wykres II.1.3. Zestawienie ogólnej liczby wniosków załatwionych w WIOŚ we Wrocławiu w latach 2001-2005

1.5. DZIAŁANIA POKONTROLNE

Zgodnie z obowiązującymi przepisami w zakresie ochrony środowiska, na podstawie ustaleń kontroli wojewódzki inspektor ochrony środowiska ma możliwość:

1. wydać zarządzenia pokontrolne kierownikowi kontrolowanej jednostki organizacyjnej zobowiązujące do usunięcia stwierdzonych uchybień i nieprawidłowości. W określonych terminach adresat zarządzeń ma obowiązek złożenia informacji o zakresie podjętych i zrealizowanych działań służących eliminacji wskazanych naruszeń;
2. wydać decyzję o wstrzymaniu działalności prowadzonej bez określenia warunków lub z naruszeniem warunków korzystania ze środowiska;
3. wszcząć egzekucję, jeżeli obowiązek wynika z mocy prawa lub decyzji administracyjnej;
4. nałożyć administracyjne kary pieniężne za naruszenia wymagań określonych w pozwoleniach emisyjnych, a także w określonych przypadkach odraczać te kary, rozkładać na raty, zmniejszać lub umarzać;
5. skierować zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa przeciwko środowisku do organu powołanego do ścigania przestępstw, jeżeli działanie lub zaniechanie kierownika kontrolowanej jednostki lub jej pracownika wykazuje znamiona przestępstwa;
6. nałożyć grzywnę w formie mandatu karnego za wykroczenia przeciw środowisku, określone w odrębnych przepisach.

W wyniku podjętych działań pokontrolnych zastosowano następujące działania dyscyplinujące:

- liczba mandatów karnych – 96 na kwotę 21.950 zł,
- liczba zarządzeń pokontrolnych – 595,

- liczba wniosków skierowanych do organów ścigania – 4,
- liczba wniosków skierowanych do organów administracji rządowej – 74,
- liczba wniosków skierowanych do organów administracji samorządowej – 367,
- liczba wydanych decyzji niepieniężnych – 28.

Administracyjne kary pieniężne wymierzane są przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska obligatoryjnie w przypadku:

1. stwierdzenia przekroczeń określonych w:
 - pozwoleniach emisyjnych – ilości lub rodzaju gazów lub pyłów wprowadzanych do powietrza,
 - pozwoleniach wodnoprawnych – ilości, stanu lub składu ścieków bądź ilości pobranej wody,
 - pozwoleniach na emisję hałasu,
2. naruszenia warunków decyzji zatwierdzającej instrukcję eksploatacji składowiska odpadów albo decyzji określającej miejsce i sposób magazynowania odpadów, wymaganych przepisami ustawy o odpadach, co do rodzaju i sposobów składowania lub magazynowania odpadów.

Postępowanie w sprawie wymierzenia kary wszczyna się na podstawie stwierdzonego przekroczenia

lub naruszenia. Stwierdzenie to jest wynikiem ustaleń kontroli lub dokonywane jest na podstawie pomiarów.

Wojewódzki inspektor ochrony środowiska w formie decyzji ustala dobową lub godzinową wielkość kary biegnącej. Decyzja określa wielkość stwierdzonego przekroczenia lub naruszenia, wymiar kary, termin, od którego jest naliczana kara. Na podstawie ostatecznej decyzji ustalającej karę biegnącą WIOŚ wymierza karę za cały okres przekroczenia, tj. do czasu ustania naruszenia lub do końca roku kalendarzowego. Jeśli naruszenie nie ustało kara biegnie dalej.

Prawo ochrony środowiska przewiduje możliwość odroczenia kary za okres naruszenia na czas nie dłuższy niż 5 lat. Przestanką odroczenia jest złożenie wniosku i wykazanie, że zobowiązany do zapłaty podmiot terminowo realizuje przedsięwzięcie zapewniające usunięcie przyczyny wymierzenia kary. Terminowa realizacja przedsięwzięcia, która doprowadziła do usunięcia przyczyny wymierzenia kary powoduje wydanie decyzji o zmniejszeniu odroczonej kary o sumę środków własnych wydatkowanych na realizację przedsięwzięcia. Natomiast, jeżeli kara stanowiła konsekwencję naruszenia wymagań ustawy o odpadach w całości podlega ona umorzeniu.

Tabela II.1.2. Zestawienie wymierzonych kar w 2005 r.

Wyszczególnienie kar	Ilość decyzji dotyczących kar biegnących	Kary za okres naruszenia	
		ilość decyzji	na kwotę
Kary za przekroczenia ustalonych warunków korzystania ze środowiska – ogółem	127	104	6 861 580,80 zł
Kary za wprowadzanie do wód lub ziemi ścieków nie odpowiadających wymaganym warunkom	53	38	4 328 608,60 zł
Kary za przekroczenie dopuszczalnej ilości wprowadzonych do powietrza gazów lub pyłów	41	45	1 990 225,70 zł
Kary za przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu	31	20	541 639,00 zł
Kary za magazynowanie lub składowanie odpadów	2	1	1 107,50 zł

1.6. WYBRANE EFEKTY DZIAŁAŃ KONTROLNYCH WIOŚ

W zakresie ochrony powietrza atmosferycznego:

- ograniczenie uciążliwości emisji nieorganizowanej kopalni kamienia;
- zapoznanie kontrolowanych podmiotów gospodarczych z przepisami dotyczącymi pozwoleń, ewidencjonowania zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza, przekazywania informacji o zakresie korzystania ze środowiska oraz wymogami ponoszenia opłat z tego tytułu;
- przestrzeganie przepisów dotyczących substancji zubożających warstwę ozonową; nieprawidłowości stwierdzone podczas kontroli, wskazują na brak możliwości kontroli prawidłowości postępowania z ww. substancjami, zwłaszcza w zakresie ich przedostawania się do powietrza.
- zastępowanie materiałów lakierniczych opartych na rozpuszczalnikach organicznych przez materiały wodorozcieńczalne;

- wyraźnie zauważalnym trendem jest ograniczanie uciążliwości zakładów wydobywczo-przerobczych surowców skalnych, choć nadal emisja ta powoduje wiele uciążliwości.

W zakresie gospodarki ściekowej:

- Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji „Delfin” Sp. z o.o. w Ząbkowicach Śląskich zakończyło rozbudowę i modernizację oczyszczalni ścieków w Ząbkowicach Śląskich;
- Gmina Kamieniec Ząbkowicki wybudowała i oddała do eksploatacji oczyszczalnię ścieków;
- „Wodociągi i Kanalizacja” Sp. z o.o. w Dzierżonowie kontynuuje rozbudowę i modernizację oczyszczalni w Bielawie i w Dzierżonowie;
- Wałbrzyskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Wałbrzychu prowadzi modernizację i rozbudowę oczyszczalni ścieków w Cierniach;

- w hucie szkła: Zakład Nysa w Pieńsku – P.P.H.U, Dawid Nowakowski w Obornikach Wielkopolskich, uzyskano efekt ekologiczny w postaci znacznego ograniczenia emisji substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego w postaci toksycznych fluorków poprzez wybudowanie nowej oczyszczalni ścieków przemysłowych z procesu matowania szkła;
- w Kamieńcu Ząbkowickim oddano do eksploatacji mechaniczno-biologiczną oczyszczalnię ścieków o przepustowości 550 m³/d z możliwością rozbudowy do 1100 m³/d. Docelowo RLM dla oczyszczalni ma wynosić: w I etapie – 4 500 RLM, w II etapie – 9 500 RLM. Oddanie do eksploatacji nowej mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków pozwoliło na wyłączenie z eksploatacji będącej w złym stanie technicznym mechaniczno-biologicznej oczyszczalni typu MINIBLOK M-9;
- w Świdnicy zakończono rozbudowę części osadowej na komunalnej oczyszczalni ścieków. Wykonano w ramach rozbudowy: zagęszczacz osadu wstępnego, zbiornik nadawy, zamkniętą komorę fermentacji, instalację biogazu, budynek osadowy z kotłownią gazowo-olejową, zbiornik uśredniania, stację mechanicznego odwadniania osadów,

instalację do termicznego suszenia osadów, instalację do mineralizacji osadu, generator energii elektrycznej i ciepłej z biogazu.

Przyczyną poprawy jest także zatrudnienie w zakładach wyspecjalizowanej kadry pracowniczej, która na bieżąco śledzi uregulowania prawne w zakresie gospodarki ściekowej oraz pozyskiwanie środków finansowych między innymi z funduszy: PHARE, ISPA, NFOŚiGW oraz WFOŚiGW i innych.

Pod względem uzyskanych efektów ekologicznych w dziedzinie ochrony wód wskazać należy na działania związane z budową, rozbudową i modernizacją instalacji oczyszczających ścieki, stosowanych zarówno do celów technologicznych, jak i komunalnych.

W zakresie gospodarki odpadami:

- uruchomienie stacji demontażu pojazdów;
- uruchomienie Zakładu Recyklingu Odpadów w Wałbrzychu;
- ograniczenie uciążliwości z tytułu powstających odpadów było realizowane poprzez minimalizację ilości odpadów opakowaniowych wywożonych na składowisko poprzez wdrażanie i zwiększanie skuteczności selekcji odpadów klasyfikujących się do recyklingu bądź odzysku.

1.7. OCENA OGÓLNA STANU PRZESTRZEGANIA WYMAGAŃ OCHRONY ŚRODOWISKA W WOJEWÓDZTWIE DOLNOŚLĄSKIM

Kontrole przeprowadzone w 2005 r. wykazały, że stan przestrzegania wymagań ochrony środowiska przez kontrolowane podmioty ulega powolnej, ale systematycznej poprawie.

Nowe inwestycje w większości oddawane są z zachowaniem przepisów prawa ekologicznego. Zdarza się jeszcze praktyka unikania modernizacji przestarzałych urządzeń ochrony środowiska lub przy ich braku – nie inwestowania w takie urządzenia przez nowych właścicieli obiektów przejmowanych po likwidowanych zakładach, głównie ze względu na brak funduszy. Coraz rzadszym zjawiskiem jest podejmowanie przez osoby fizyczne działalności gospodarczej uciążliwej dla środowiska i okolicznych mieszkańców, niezgodnej z zapisami w obowiązującym planie zagospodarowania przestrzennego.

W trakcie przeprowadzanych kontroli w 2005 r. najczęściej stwierdzane naruszenia dotyczyły:

- w zakresie ochrony wód:
 - braku pozwoleń wodnoprawnych na odprowadzanie zanieczyszczonych wód opadowych z terenów zakładów do wód lub do ziemi, bądź przekraczanie warunków określonych w pozwoleniach,
 - braku dbałości o należyty stan urządzeń do ochrony wód przed zanieczyszczeniem,
- w zakresie ochrony powietrza:
 - braku pozwoleń na emisję substancji do powietrza,

- braku prowadzenia okresowych pomiarów stężeń substancji zanieczyszczających emitowanych do powietrza,
- braku dbałości o należyty stan urządzeń do ochrony powietrza,
- braku ewidencji zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza,

▪ w zakresie gospodarki odpadami:

- braku uregulowań prawnych,
 - przekazywaniu odpadów podmiotom bez sprawdzenia czy posiadają one zezwolenia właściwego organu w zakresie gospodarki odpadami,
 - braku ewidencji wytwarzanych odpadów,
 - braku sprawozdań o rodzajach i ilościach odpadów, o sposobach gospodarowania nimi,
- #### **▪ w zakresie ochrony przed hałasem:**
- braku uregulowań prawnych,
 - ponadnormatywnej emisji hałasu z zakładów i obiektów handlowo-usługowych.

Na podstawie przeprowadzonych kontroli i działań pokontrolnych stwierdzono znaczną poprawę w stanie przestrzegania wymagań ochrony środowiska przez kontrolowane podmioty. Wprawdzie liczba naruszeń jest dosyć duża, ale nie są to naruszenia mające znaczący wpływ na stan środowiska, gdyż w większości są to uchybienia natury formalnej.

1.8. KONTROLA PRZEDSIĘBIORSTW PROWADZĄCYCH RECYKLING POJAZDÓW WYCOFANYCH Z EKSPLOATACJI

W 2005 r. Inspekcja Ochrony Środowiska, jako nowe zadanie rozpoczęła kontrole przestrzegania przepisów o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji. Kontrole stacji demontażu zgodnie z ustawą z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji (Dz.U.2005.25.202), która wdraża postanowienia dyrektywy 2000/53/WE z dnia

18 września 2000 r. w sprawie pojazdów wycofanych z eksploatacji (Dz.Urz. WE L 269 z 21.10.2000, z późn. zm.) przeprowadzane są co najmniej raz w roku.

Celem kontroli było nadzorowanie prawidłowości postępowania ze zużyтыми pojazdami i odpadami z nich powstającymi.

Tabela II.1.3. Wykaz przedsiębiorców prowadzących stacje demontażu pojazdów

Nr	Nazwa przedsiębiorcy	Adres stacji demontażu	Uwagi
1.	Zakład Usług Motoryzacyjnych „OPERATYW” Jan Garguliński 58-506 Jelenia Góra ul. Grunwaldzka 80A	58-506 Jelenia Góra ul. Grunwaldzka 80A tel. 0 75 757 47 21	Decyzja Nr SD-1/05 znak: SR.III.6620-2/21-3/BZ/05 z dn. 17.06.2005 r.
2.	Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Bolesławcu Sp. z o.o. 59-700 Bolesławiec ul. Modłowa 8	Zajezdnia PKS w Bolesławcu 59-700 Bolesławiec ul. Modłowa 8 tel. 0 75 644 23 00	Decyzja Nr SD-2/05 znak: SR.III.6620-2/20-3/BZ/05 z dn. 17.06.2005 r.
3.	Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Lubinie S.A. 59-300 Lubin ul. Ścinawska 22	Zajezdnia PKS w Lubinie 59-300 Lubin ul. Ścinawska 22 tel. 0 76 844 33 20	Decyzja Nr SD-3/05 znak: SR.III.6620-2/12-3/BZ/05 z dn. 20.06.2005 r.
4.	„Kasacja Pojazdów” Jan Szponar 54-060 Wrocław ul. Górecka 149	Zakład w Rakoszycach 55-300 Środa Śląska ul. Średzka 16a tel. 0 71 354 41 59	Decyzja Nr SD-4/05 znak: SR.III.6620-2/29/BZ/05 z dn. 14.07.2005 r.
5.	PPHU „LECH-MET” Sylwester Lech 55-140 Żmigród ul. Kościuszki 9	55-140 Żmigród ul. Kościuszki 9 tel. 0 71 385 44 73	Decyzja Nr SD-5/05 znak: SR.III.6620-2/5/05 z dn. 18.07.2005 r.
6.	Zakład Mechaniczno-Błacharsko-Lakierniczy Jan Błażutycz 56-300 Milicz ul. Wesoła 1	56-300 Milicz ul. Wesoła 1 tel. 0 71 384 01 05	Decyzja Nr SD-6/05 znak: SR.III.6620-2/25/BZ/05 z dn. 18.07.2005 r.
7.	„Wieliczko” Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe Tadeusz Wieliczko 56-500 Syców ul. Szosa Kępińska 77	56-500 Syców ul. Szosa Kępińska 77 tel. 0 62 785 20 29	Decyzja Nr SD-7/05 znak: SR.III.6620-2/17/BZ/05 z dn. 21.07.2005 r.
8.	PPZM „Centrozlom Wrocław” Wrocław, ul. Robotnicza 16	PPZM „Centrozlom Wrocław” Oddz. Olawa ul. Polna 2 tel. 0 71 313 40 21	Decyzja znak: SR.III.6620-1-2/33/BZ/05 z dn. 27.07.2005 r.
9.	PHU „JOFIX” Joanna Figurowicz 59-311 Lubin Chróstnik 6B	59-311 Lubin Chróstnik 6B tel. 0 76 844 80 57	Decyzja Nr SD-9/05 znak: SR.III.6620-2/22/BZ/05 z dn. 08.08.2005 r.
10.	Kasacja Pojazdów i Innego Sprzętu Mechanicznego s.c. J. Piasecki, J. Mazurkiewicz 55-200 Olawa ul. Zwierzyniecka 11	55-200 Olawa ul. Zwierzyniecka 11 tel. 0 71 313 30 24	Decyzja Nr SD-10/05 znak: SR.III.6620-2/30/BZ/05 z dn. 08.08.2005 r.
11.	PHU „CAR-STAL” s.c. Ireneusz i Małgorzata Stróżyk 58-260 Bielawa ul. Piastowska 42	58-100 Świdnica ul. Podchorążych 12 tel. 0 74 853 40 02	Decyzja Nr S-11/05 znak: SR.III.6620-2/38/BZ/05 z dn. 18.08.2005 r.
12.	AUTO-ZŁOM Kasowanie Pojazdów Lola Bartkiewicz 57-214 Budzów 158	57-214 Budzów 158 tel. 0 74 818 18 80	Decyzja Nr SD-12/05 znak: SR.III.6620-2/4/BZ/05 z dn. 18.08.2005 r.
13.	PKS „TRANS-POL” Sp. z o.o. 59-220 Legnica Al. Rzeczypospolitej 24	Placówka Terenowa PKS w Jaworze ul. Dworcowa 8 tel. 0 76 854 76 22	Decyzja Nr SD-13/05 znak: SR.III.6620-2/44/BZ/05 z dn. 29.08.2005 r.
14.	„TEMPO” Sp. z o.o. 57-300 Kłodzko ul. Fabryczna 2	57-300 Kłodzko ul. Fabryczna 2 tel. 0 74 867 66 22	Decyzja Nr SD-14/05 znak: SR.III.6620-2/50/BZ/05 z dn. 21.09.2005 r.
15.	„DARWÓD” s.c. R. Szkoła, R. Plewka 58-305 Wałbrzych ul. Szttygarska 10	58-305 Wałbrzych ul. Szttygarska 10 tel. 0 74 846 49 57	Decyzja Nr SD-15/05 znak: SR.III.6620-2/55/BZ/05 z dn. 26.09.2005 r.
16.	P.W. „PERFEKT” s.c. T. Ogiegło, H. Zięba, A. Zięba, 57-300 Kłodzko ul. Więźniów Politycznych 3/7	Baza obiektów GS „Samopomoc Chłopska” 57-300 Kłodzko ul. Sierpowa 1 tel. 0 74 86 21 48	Decyzja Nr SD-16/05 znak: SR.III.6620-2/23/BZ/05 z dn. 17.10.2005 r.

Nr	Nazwa przedsiębiorcy	Adres stacji demontażu	Uwagi
17.	„MORANA SYSTEM” Sp. z o.o. ZPChr. Oddział Wałbrzych 58-305 Wałbrzych ul. 1-go Maja 81F	58-305 Wałbrzych ul. 1-go Maja 81F tel. 0 74 842 58 37	Decyzja Nr SD-17/05 znak: SR.III.6620-2/26/BZ/05 z dn. 19.10.2005 r.
18.	PHU „ART.-ZBYT” Sp.j. A. Wojtyczka, B. Michalak 56-300 Milicz ul. Trzebnicka 31	Krośnice, ul. Kolejowa 20 tel. 0 71 384 17 14	Decyzja Nr SD-18/05 znak: SR.III.6620-2/62/BZ/05 z dn. 20.10.2005 r.
19.	Firma „EKO-DROM” s.c. M.i Z. Zdebscy 59-405 Krzeszów Czadrów 47	59-405 Krzeszów Czadrów 47 tel. 0 75 746 23 73	Decyzja Nr SD-19/05 znak: SR.III.6620-2/53/BZ/05 z dn. 21.10.2005 r.
20.	AUTO MOTO HANDEL AUTO ZŁOM – K.Semczuk, K. Biczynski 50-304 Wrocław ul. Rychalska 7	50-304 Wrocław ul. Rychalska 7 tel. 0 71 322 26 42	Decyzja Nr SD-20/05 znak: SR.III.6620-2/45/BZ/05 z dn. 07.11.2005 r.
21.	AUTO-HANDEL s.c. J. Gryl, P. Klimas 57-401 Nowa Ruda ul. Świdnicka 108a	57-401 Nowa Ruda ul. Świdnicka 108a tel. 0 74 872 56 93	Decyzja Nr SD-21/05 znak: SR.III.6620-2/64/BZ/05 z dn. 18.01.2006 r.
22.	BOT Kopalnia Węgla Brunatnego S.A. 59-920 Bogatynia, ul. Zgorzelecka 4	Oddział - Zakład Transportu i Sprzętu Technologicznego 59-920 Bogatynia ul. Zgorzelecka 4 tel. 0 75 777 00 00	Decyzja Nr SD-22/06 znak: SR.III.6620-2/68/BZ/06 z dn. 22.05.2006 r.
23.	Głogowskie Centrum Kształcenia Praktycznego 67-200 Głogów, ul. Piotra Skargi 29	Warsztaty Głogowskiego Centrum Kształcenia Praktycznego 67-200 Głogów ul. P. Skargi 29 tel. 0 76 833 40 18	Decyzja Nr SD-23/06 znak: SR.III.6620-2/72/BZ/06 z dn. 20.06.2006 r.
24.	Amrogowicz Franciszek ul. Wilcza 16 55-200 Olawa	Stacja Demontażu Pojazdów ul. 3-go Maja 26 55-200 Olawa tel. 0 71 318 12 00	Decyzja Nr SD-24/06 znak: SR.III.6620-2/71/BZ/06 z dn. 14.07.2006 r.

2. ZAKOŃCZENIE FUNKCJONOWANIA „LISTY 80”*

2.1. FUNKCJONOWANIE „LISTY 80”

„Lista 80” została ogłoszona przez Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa w styczniu 1990 r. Stworzenie jej oraz podjęcie działań w stosunku do umieszczonych na niej zakładów stanowiło realizację jednego z istotnych elementów Polityki Ekologicznej Państwa, jakim była szybka likwidacja ekstremalnych zagrożeń środowiska. Rozbudziło to również zainteresowanie problematyką ochrony środowiska szerokiej opinii publicznej, pozyskując jej poparcie i współpracę w formie społecznego oddziaływania na właściwą ekologiczną postawę zakładów.

W całym okresie funkcjonowania listy szczególny nadzór nad wyznaczoną grupą zakładów sprawował Główny Inspektor Ochrony Środowiska.

W maju 1994 r. dokonano pierwszej weryfikacji „Listy 80”, w wyniku której skreślono z niej 14 zakładów oraz wpisano 5 nowych. W kolejnych latach weryfikacja była prowadzona na bieżąco.

W 1997 r., wychodząc naprzeciw zakładom, które rozwiązywały wiele problemów ekologicznych, wymagających szerokiego zakresu prac, długiego terminu ich wykonywania i przeznaczenia na nie znacznych nakładów finansowych, Inspekcja Ochrony Środowiska wypracowała koncepcję „Programów dostosowawczych” i systemu warunkowego skreślania zakładów z listy.

Usankcjonowane prawnie decyzją administracyjną wojewody „Programy dostosowawcze” po raz pierwszy ujmowały w sposób zintegrowany obowiązki zakładu w celu spełnienia wszystkich wymogów ochrony środowiska. Po wprowadzeniu procedury warunkowego skreślania z możliwości tej skorzystało 16 zakładów.

Wejście w życie w 2001 r. zmienionych przepisów w obszarze ochrony środowiska, a w szczególności ustawy Prawo ochrony środowiska i ustawy o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw, spowodowało konieczność wprowadzenia korekty w zasadach prowadzenia nadzoru nad zakładami pozostającymi na „Liście 80”. Zweryfikowane kryteria są stosowane od 2002 r. Zgodnie z nimi uzyskanie pozwolenia zintegrowanego lub innego wymaganego prawem, przy spełnieniu wymogów ochrony środowiska lub w przypadku podjęcia realizacji „Programu dostosowawczego”, stanowiło podstawę do skreślenia zakładu z listy w trybie ostatecznym lub warunkowym. W przypadku zakładów będących w likwidacji lub upadłości, skreślenie z listy następowało po zrealizowaniu przez zakład działań naprawczych (przed-

* na podstawie materiałów opracowanych w GIOŚ: *Zakończenie funkcjonowania „Listy 80” (uzasadnienie)*

wszystkim rekultywacyjnych) ustalonych decyzjami administracyjnymi odpowiednich organów.

Od 2002 r. na listę nie wpisywano nowych zakładów. Od chwili utworzenia „Listy 80” do czerwca 2005 r. skreślono z niej 58 zakładów. W trybie ostatecznym z listy zostały skreślone 43 zakłady, które poprzez realizację szeregu zadań proekologicznych lub

zaprzestanie produkcji dostosowały swoją działalność do zgodności z wymogami ochrony środowiska oraz 15 zakładów w trybie warunkowym, po podjęciu przez nie realizacji przedsięwzięć ujętych w wynegocjowanych „Programach dostosowawczych”. Według stanu na dzień 30 czerwca 2005 r. na liście pozostały 33 zakłady.

2.2. DZIAŁANIA INSPEKCJI OCHRONY ŚRODOWISKA

W celu uzyskania zamierzonych efektów, tj. radykalnego i szybkiego ograniczenia uciążliwości, zakłady z „Listy 80” objęte zostały szczególnym nadzorem Inspekcji Ochrony Środowiska. Polegało to m.in. na zwiększeniu częstotliwości i zakresu kontroli w celu oceny realizacji zadań proekologicznych. Kontrolą objęto: stan techniczny urządzeń ochrony środowiska, technologie pod kątem ich wpływu na środowisko, realizację obowiązków wynikających z decyzji administracyjnych i z mocy prawa, oddziaływanie zakładów na poszczególne elementy środowiska, stan formalnoprawny w zakresie korzystania ze środowiska. Celem zwiększenia efektywności działań dla każdego zakładu umieszczonego na „Liście 80” określono jego główne problemy ekologiczne. Stan rozwiązywania tych problemów oceniany był przez inspektorów podczas prowadzonych kontroli.

Okresowo Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, przy udziale wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska, dokonywał oceny wypełniania wymogów ochrony środowiska przez zakłady z „Listy 80”. Przygotowywany był wówczas w Głównym Inspektoracie Ochrony Środowiska dokument, który był szeroko udostępniany przede wszystkim zakładom, których dotyczył, oraz m.in.: Ministrowi Środowiska, Ministrowi Gospodarki, Ministrowi Skarbu Państwa,

Głównemu Inspektorowi Pracy, Głównemu Inspektorowi Sanitarnemu, wojewodom i marszałkom województw, na których terenie funkcjonowały zakłady z „Listy 80”, wojewódzkim inspektorom ochrony środowiska, izbom gospodarczym np. Izbie Gospodarczej Energetyki i Ochrony Środowiska, Izbie Energetyki Przemysłowej, Polskiej Izbie Przemysłu Chemicznego, Izbie Gospodarczej Metali Nieżelaznych.

W okresie lat 1990-2005 przygotowano w GIOŚ 9 opracowań podsumowujących stan realizacji zadań proekologicznych przez zakłady pozostające na liście.

W latach 1995-2000 przygotowano 5 dokumentów dotyczących opracowania i wdrożenia koncepcji „Programów dostosowawczych” i warunkowego skreślenia zakładów z listy.

Każdego roku Główny Inspektor Ochrony Środowiska przedkładał władzom państwowym oraz opinii publicznej „Informację o realizacji zadań Inspekcji Ochrony Środowiska”. Dokument ten zawierał informację o prowadzonych w danym roku działaniach kontrolnych podjętych w stosunku do zakładów z „Listy 80”, m.in. dane dotyczące aktualnego stanu listy, zakładów skreślonych z listy wraz z uzasadnieniem podjęcia takiej decyzji, ocena podejmowanych działań proekologicznych przez zakłady pozostające na liście.

2.3. EFEKTY EKOLOGICZNE OSIĄGNIĘTE W WYNIKU FUNKCJONOWANIA „LISTY 80”

W początkowym okresie funkcjonowania „Listy 80” ograniczanie uciążliwości dla środowiska następowało przede wszystkim w wyniku likwidacji jednostek organizacyjnych w całości lub wyeksploatowanych technicznie ciągów technologicznych.

Bardziej czasochłonną drogą spełnienia wymogów było wyposażanie zakładów w urządzenia ochrony środowiska.

Najefektywniejszą, choć najdłuższą drogą osiągania wymogów było wdrażanie nowoczesnych, przyjaznych środowisku technologii. Często realizowano takie zadania łącznie z zaprzestaniem produkcji uciążliwych dla środowiska oraz wyposażaniem dotychczas funkcjonujących w zakładach instalacji w efektywniejsze urządzenia ochrony środowiska.

Takie sposoby rozwiązywania problemów ekologicznych przyjęła największa grupa zakładów. Na te-

renie województwa dolnośląskiego miało to miejsce w: Zakładach Chemicznych „Viscoplast” S.A. we Wrocławiu, Elektrowni „Turów” S.A. w Bogatyni, KGHM „Polska Miedź” S.A. Oddział Huta Miedzi „Legnica” w Legnicy, Kopalni Węgla Brunatnego „Turów” S.A. w Bogatyni, „Hutmen” S.A. we Wrocławiu, KGHM „Polska Miedź” S.A. Oddział Zakład Hydrotechniczny w Rudnej.

Poza 43 zakładami skreślonymi ostatecznie jest także grupa 15 zakładów skreślonych z „Listy 80” w trybie warunkowym. Skreślenia tego typu odbywały się w wyniku podjęcia realizacji przez zakłady programów dostosowawczych. W 3 zakładach zakończono realizację programu dostosowawczego, w pozostałych 12 do rozwiązania pozostały w większości zadania związane z gospodarką odpadami czy emisją hałasu oraz w mniejszej ilości zadania związane z ograni-

czeniu emisji zanieczyszczeń do powietrza oraz rozwiązaniem uciążliwości związanych z odprowadzaniem ścieków.

Wszystkie zakłady skreślone z listy w trybie warunkowym podlegają obowiązkowi uzyskania pozwo-

lenia zintegrowanego, w tym 5 zakładów już uzyskało pozwolenie zintegrowane. Pozostałe zakłady mają obowiązek uzyskania pozwolenia zintegrowanego w terminach późniejszych (lata 2006-2007).

2.4. ZAKŁADY POZOSTAŁE NA „LIŚCIE 80”

Do dnia 30 czerwca 2005 r. na liście pozostały 33 zakłady. Spośród określonych dla nich łącznie 177 problemów ekologicznych zakłady te rozwiązały już 117, czyli ponad 66%.

Najwięcej problemów, które zostały rozwiązane (ponad 37%) dotyczyło emisji zanieczyszczeń do powietrza. W zakresie emisji pyłów największą redukcję (ponad 80%) odnotowano m.in. w Zakładach Chemicznych „Wizów” S.A. w Bolesławcu oraz Zakładach Koksowniczych „Wałbrzych” S.A. w Wałbrzychu (obecnie jedyny funkcjonujący obiekt to Koksownia „Victoria”). Natomiast ilość emitowanych gazów do powietrza uległa największemu zmniejszeniu (ponad 80%) w Zakładach Chemicznych „Wizów” S.A. w Bolesławcu.

W zakresie gospodarki odpadami rozwiązano ogółem 22 problemy ekologiczne w 18 zakładach. Dotyczyły one ograniczenia ilości składowania odpadów oraz eliminacji ich negatywnego oddziaływania na środowisko. Przeprowadzona analiza wykazuje, że największy spadek ilości składowanych odpadów spośród dolnośląskich zakładów (ponad 80%) miał miejsce w Zakładach Koksowniczych „Wałbrzych” S.A. w Wałbrzychu.

W 18 zakładach rozwiązano ogółem 21 problemów dotyczących odprowadzania do wód powierzchniowych ścieków zawierających nadmierny ładunek zanieczyszczeń. W większości zadania te dotyczyły

modernizowania istniejących oczyszczalni ścieków lub zamknięcia obiegu wód technologicznych. Do grupy zakładów z terenu województwa dolnośląskiego, które od momentu wpisania na „Listę 80” osiągnęły największą redukcję ilości odprowadzanych ścieków (ponad 80%) należą Zakłady Chemiczne „Wizów” S.A. w Bolesławcu oraz Zakłady Koksownicze „Wałbrzych” S.A. w Wałbrzychu. Problem związany z ograniczeniem nadmiernego poboru wód powierzchniowych rozwiązano w 3 zakładach. W 5 zakładach rozwiązano problem nadmiernej emisji hałasu do środowiska.

Analiza spełniania wymagań ochrony środowiska wykazała, iż w pełni uregulowany stan formalnoprawny w zakresie korzystania ze środowiska posiada 28 zakładów, 4 zakłady mają częściowe uregulowanie, a tylko jeden nie ma wymaganego uregulowania formalnoprawnego.

W grupie zakładów pozostałych na „Liście 80” nie rozwiązano 60 problemów ekologicznych, z czego najwięcej, gdyż blisko połowa dotyczy gospodarki odpadami. Najczęściej związane są one z uciążliwością składowiska, wytwarzaniem nadmiernej ilości odpadów, niewłaściwym ich zagospodarowaniem bądź unieszkodliwianiem. W 10 zakładach problem w zakresie gospodarki odpadami jest jedyną przyczyną pozostawania ich na liście.

2.5. PODSUMOWANIE

Analiza realizacji zadań w zakresie ochrony środowiska podejmowanych przez zakłady z „Listy 80” od pierwszych lat jej funkcjonowania wykazywała, iż przyjęty szczególny tryb postępowania w stosunku do tych zakładów przyniósł wymierne efekty ekologiczne. Objęcie zakładów szczególnym nadzorem Inspekcji Ochrony Środowiska przyczyniło się do zdyscyplinowania i wymuszenia na nich realizacji zadań organizacyjnych, technologicznych, a przede wszystkim inwestycyjnych zmierzających do ograniczenia ich negatywnego wpływu na środowisko. Należy przy tym podkreślić, że w początkowym okresie zakłady z „Listy 80” korzystały z preferencji w pozyskiwaniu środków finansowych z NFOŚiGW oraz funduszy wojewódzkich na realizację zadań inwestycyjnych zmierzających do obniżenia ich uciążliwości.

Również większość zarządzających zakładami uważa, iż umieszczenie zakładu na „Liście 80” stanowiło czynnik mobilizujący, dzięki któremu rozpoczął się proces modernizacji zakładu, a wpisanie na listę było dodatkowym argumentem uzasadniającym celowość podjęcia trudnych i kosztownych działań prowadzących do ograniczenia oddziaływania zakładu na środowisko. Kilukrotnie zaznaczono, iż wpisanie na listę spowodowało przyspieszenie już realizowanych działań oraz podjęcie decyzji o modernizacji zakładu. Stwierdzono również, że umieszczenie na liście było czynnikiem mobilizującym do rozwiązywania problemów ekologicznych, szczególnie w związku z prowadzonym procesem prywatyzacji, gdyż audytorzy zewnętrzni szczególną uwagę zwracali na ekologię. Dla wielu zakładów skreślenie z „Listy 80” było jednym ze strategicznych celów firmy.

Odnotowano, iż większość zakładów nadal realizuje wiele inwestycji ekologicznych oraz że ochrona środowiska jest jednym z priorytetów ich działalności. Wiele z nich może pochwalić się szeregiem dobrowolnych zobowiązań w zakresie ochrony środowiska. Zaliczyć do nich można wdrożenie i certyfikowanie Systemu Zarządzania Środowiskiem wg normy ISO 14001.

Ponadto szereg zakładów uczestniczy w realizacji programów proekologicznych, takich jak: „Odpowiedzialność i troska”, „Opieka nad produktem”, „Czysta produkcja”. Wiele z nich może pochwalić się certyfikatami konkursu ekologicznego Przyjaźni Środowisku, dyplomami Mecenasa Polskiej Ekologii lub Lidera Polskiej Ekologii.

Z analizy stopnia zaawansowania rozwiązania problemów ekologicznych przez zakłady pozostałe na „Liście 80” wynika, że w większości zakładów zadania te realizowane są w stopniu zadowalającym. Słaby postęp prac występuje głównie w zakładach będących w upadłości lub likwidacji bądź też z powodu tzw. „zaszłości”. Wiąże się to głównie z trudnościami finansowymi oraz realizacją długoterminowych zadań dotyczących głównie gospodarki odpadami i rekultywacji terenów poprzemysłowych.

Przeprowadzona analiza kondycji ekologicznej zakładów pozostałych na liście wskazuje, iż część z nich (12 zakładów) zakończyła prace w zakresie rozwiązania problemów ekologicznych lub znajduje się na etapie końcowym i w chwili obecnej lub w niedalekiej przyszłości, gdyby „Lista 80” nadal funkcjonowała, kwalifikuje się do skreślenia ich z listy.

Przeprowadzona w Głównym Inspektoracie Ochrony Środowiska ocena aktualnej sytuacji ekologicznej w zakładach pozostałych na „Liście 80” oraz osiągniętych przez nie efektów ekologicznych prowadzi do konkluzji, że formuła „Listy 80” jako narzędzia wspomagającego wymuszanie przestrzegania wymogów ochrony środowiska spełniła swoją rolę i może być zakończona. Przemawiają za tym również istniejące efektywniejsze możliwości prawne ograniczania uciążliwości zakładów, niż w okresie tworzenia listy, szczególnie wynikające z wprowadzenia do ustawy Prawo ochrony środowiska zapisów dyrektywy 96/61/WE z dnia 24 września 1996 r. dotyczącej zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli. Zwiększone możliwości dyscyplinujące wspomagają również rządowe programy restrukturyzacji branż przemysłu, jak i szerokie możliwości korzystania przez podmioty z różnego rodzaju programów wspierających inwestycje w zakresie ochrony środowiska.

Biorąc powyższe pod uwagę, Minister Środowiska podjął decyzję o zakończeniu z dniem 16 października 2005 r. funkcjonowania „Listy 80”. Tym samym zakłady, które były wpisane na listę, podlegać będą kontroli Inspekcji Ochrony Środowiska na zasadach ogólnych, tzn. będą nadzorowane w oparciu o obowiązujące przepisy, z wykorzystaniem wszystkich dostępnych prawem instrumentów. Nadal będzie sprawowana bieżąca kontrola nad zakładami pozostającymi dotychczas na liście, w szczególności nad zakładami realizującymi programy naprawcze wyznaczone decyzjami wojewodów, w tym również „Programy dostosowawcze”.

Tabela II.2.1. „Lista 80” wg stanu na dzień 30 czerwca 2005 r. – zakłady z terenu województwa dolnośląskiego

Lp.	Nazwa podmiotu*	Przyczyny wpisania na „Listę 80”	Aktualna nazwa podmiotu	Aktualna sytuacja ekologiczna zakładów
1.	Kopalnia Węgla Brunatnego „Turów” w Bogatyni	Wielkoobszarowa dewastacja powierzchni ziemi. Pod wpływem leja depresyjnego zanik wód podziemnych na obszarze całego Worka Żytawskiego. Ponadnormatywne natężenie hałasu oraz zanieczyszczenie wód rzek Nysy Łużyckiej i Miedzianki.	BOT Kopalnia Węgla Brunatnego „Turów” S.A. w Bogatyni	Skreślony z Listy w kwietniu 2001 r.
2.	Elektrownia „Turów” w Bogatyni	Stale ponadnormatywne zanieczyszczenie powietrza dwutlenkiem siarki, tlenkami azotu i pyłem zawieszonym oraz gleby związkami metali ciężkich (udział w degradacji lasów sudeckich). Ścieki powodują nadmierne zanieczyszczenie wód rzek Miedzianki i Rybiego Potoku.	BOT Elektrownia „Turów” S.A. w Bogatyni	Skreślony z Listy w listopadzie 2000 r.
3.	Zakłady Chemiczne „Wizów” w Bolesławcu	Ponadnormatywne stężenia toksycznych związków siarki i fluoru powodują zagrożenie okolicznych wsi oraz drastyczną degradację gleb i lasów. Zanieczyszczenia spływające z hałd nagromadzonych odpadów szkodliwie oddziałują na gleby i wody gruntowe. Ścieki degradują wody rzeki Bóbr.	Zakłady Chemiczne „Wizów” S.A. w Bolesławcu	Pozostaje na liście Wytwarzanie i składowanie dużych ilości odpadów kwasu fosforowego (fosfogipsów) oraz szlamów poneutralizacyjnych i fluorkrzemianów
4.	Kombinat Górniczo-Hutniczy Miedzi Huta Miedzi „Legnica” w Legnicy	Wysoko uciążliwe zanieczyszczenie toksycznymi gazami i pyłami wszystkich elementów środowiska, w tym silnie toksycznymi związkami metali ciężkich. Zagrożenie dla zdrowia ludności Legnicy oraz okolicznych lasów i upraw rolnych.	KGHM „Polska Miedź” S.A. – Oddział Huta Miedzi „Legnica” w Legnicy	Skreślony z Listy w listopadzie 2000 r.
5.	Kombinat Górniczo-Hutniczy Miedzi Huta Miedzi „Głogów I” w Głogowie	Wysoka emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych, w tym silnie toksycznych. Znaczna powierzchnia składowisk odpadów poftłaczających powodujących zanieczyszczenie powietrza, gleb i wód. Dewastacja terenów rolnych i leśnych.	KGHM Polska Miedź S.A. – Oddział Huta Miedzi „Głogów” w Głogowie	Warunkowo skreślony z Listy w listopadzie 2000 r.

Lp.	Nazwa podmiotu*	Przyczyny wpisania na „Listę 80”	Aktualna nazwa podmiotu	Aktualna sytuacja ekologiczna zakładów
6.	Zakłady Koksownicze „Wałbrzych” w Wałbrzychu	Zakłady wysoce uciążliwe. Kilkakrotne przekroczenia w powietrzu dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń pyłowych i gazowych, w tym silnie toksycznych związków na obszarach zabudowy mieszkalnej. Poważne zagrożenie zdrowotne. Skażenie wód podziemnych ze składowiska toksycznych odpadów smołowych.	Zakłady Koksownicze „Wałbrzych” S.A. w Wałbrzychu	Pozostaje na liście - Nadmierna emisja pyłowo-gazowa z procesu koksowania - Nadmierna emisja fenolu podczas procesu gaszenia koksu - Nadmierna emisja gazowa z Wydziału Węglowod. pochodnych - Ponadnormatywna emisja hałasu w porze nocnej - Składowisko odpadów na terenie zlikwidowanej Koksowni „Mieszko”
7.	Elektrociepłownia „Viktoria” w Wałbrzychu	Wysoka emisja pyłów i gazów w obszarze gęsto zaludnionym (Wałbrzych) i specjalnie chronionym (Szczawno-Zdrój).	Obecnie tytuł prawny do składowiska mokrego, powstałego w związku z funkcjonowaniem EC, posiada PW EKO-Marles Sp. z o.o. z siedzibą we Wrocławiu (dawna Spółka Polbem)	Pozostaje na liście Składowanie odpadów
8.	Nadodrzańskie Zakłady Przemysłu Organicznego „Organika-Rokita” w Brzegu Dolnym	Wysoka emisja substancji toksycznych do atmosfery: fenol, chlorofenole, benzen, siarkowodór. Kilkakrotne przekroczenia dopuszczalnych stężeń fenoli w powietrzu. Degradacja Odry w wyniku niewystarczająco oczyszczonych ścieków. Nadmierna koncentracja rtęci w glebie w sąsiedztwie zakładów. Potencjalne źródło nadzwyczajnych zagrożeń środowiska.	PCC „Rokita” S.A. w Brzegu Dolnym	Pozostaje na liście - Odprowadzanie do rzeki Odry niedostatecznie oczyszczonych ścieków technologicznych - Składowanie odpadów
9.	Zakłady Hutniczo-Przetwórcze Metali Nieżelaznych „Hutmen” we Wrocławiu	Przekroczenia dopuszczalnych stężeń pyłu, cynku, ołowiu w powietrzu na silnie zurbanizowanym terenie. Skażenie gleb i wód gruntowych w strefie zakładu oraz w rejonie gromadzenia odpadów.	„Hutmen” S.A. we Wrocławiu	Skreślony z Listy w grudniu 2002 r.
10.	Zakłady Chemiczne „Viscoplast” we Wrocławiu	Kilkakrotne przekroczenia w powietrzu dopuszczalnych stężeń dwusiarczku węgla w zamieszkałej strefie oddziaływania zakładów. Zanieczyszczenie metalami ciężkimi Odry przez niedostatecznie oczyszczone ścieki oraz gleb w sąsiedztwie składowiska odpadów.	3M Poland Sp. z o.o. Oddział we Wrocławiu	Skreślony z Listy w grudniu 1996 r.
11.	Huta „Oława” w Oławie	Wysoka emisja do powietrza pyłów zawierających metale ciężkie powoduje silne skażenie środowiska ołowiem, cynkiem i kadmem w zurbanizowanej strefie oddziaływania zakładu.	Boryszew Spółka Akcyjna Oddział Huta „Oława” w Oławie	Skreślony z Listy w grudniu 1994 r.
12.	Huta „Siechnice” w Siechnicach	Hałda żużla hutniczego stanowi zagrożenie ujęcia wody dla Wrocławia.	Zakład zlikwidowany	Skreślony z Listy w maju 1994 r.
13.	KGHM „Polska Miedź” S.A. Oddział ZH „Rudna”	Negatywny wpływ zbiornika odpadów poflotacyjnych na wszystkie komponenty środowiska: odprowadzanie do rzeki Odry wód nadosadowych o ponadnormatywnych ładunkach zawiesiny ogólnej, miedzi, chlorków i siarczianów, emisja do powietrza najdrobniejszych frakcji odpadów poflotacyjnych, wywiewanie pyłów ze składowiska i ich sedymentacja w otoczeniu prowadzi do kumulacji metali ciężkich w glebach, degradacja lasów, obecność żużlu i naturalnych minerałów powoduje podwyższenie tła promieniowania.	KGHM „Polska Miedź” S.A. - Oddział Zakład Hydrotechniczny w Rudnej	Skreślony z Listy we wrześniu 2004 r.

* wg stanu na 1 stycznia 1990 r.

3. PRZECIWDZIAŁANIE POWAŻNYM AWARIOM

3.1. WOJEWÓDZKI REJESTR POTENCJALNYCH SPRAWCÓW POWAŻNYCH AWARII

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu prowadzi rejestr potencjalnych sprawców poważnych awarii w województwie dolnośląskim. Według stanu na dzień 31 grudnia 2005 r. rejestr obejmował 79 zakładów, w tym 34 zakłady podlegające przepisom dyrektywy 96/82/WE (SEWESO II), z czego 11 to zakłady zakwalifikowane do grupy o dużym ryzyku (ZDR) oraz 23 zakłady o zwiększonym ryzyku (ZZR) wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Prowadzący zakład o dużym ryzyku (ZDR) lub o zwiększonym ryzyku (ZZR) jest obowiązany do:

- zgłoszenia zakładu właściwemu organowi Państwowej Straży Pożarnej,
- sporządzenia programu zapobiegania poważnym awariom (PZA),

Ponadto prowadzący zakład o dużym ryzyku (ZDR) jest obowiązany do:

- opracowania i wdrożenia systemu bezpieczeństwa stanowiącego element ogólnego systemu zarządzania i organizacji zakładu,
- opracowania raportu o bezpieczeństwie (ROB) i przedłożenie go komendantowi wojewódzkiemu

PSP i wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska, przed uruchomieniem zakładu.

W celu zapobiegania, zwalczania i ograniczania skutków awarii przemysłowej zakład dużego ryzyka opracowuje wewnętrzny i zewnętrzny plan operacyjno-ratowniczy.

Spośród 11 zakładów o dużym ryzyku:

- 18% stanowią zakłady posiadające w obrocie produkty destylacji ropy naftowej i substancje palne,

- 82% to zakłady posiadające w obrocie substancje toksyczne i inne substancje niebezpieczne.
- Spośród 23 zakładów o zwiększonym ryzyku:
- 22% stanowią zakłady posiadające w obrocie produkty destylacji ropy naftowej i substancje palne,
 - 35% stanowią zakłady posiadające w obrocie skrajnie łatwopalne gazy skroplone i gaz ziemny,
 - 43% stanowią zakłady posiadające w obrocie substancje toksyczne i inne substancje niebezpieczne.

Stan na dzień 31.12.2004 r.	Stan na dzień 31.12.2005 r.	
	wszystkie zakłady	w tym liczba ZDR i ZZR
79	79	34

Tabela II.3.1. Liczba zakładów w rejestrze potencjalnych sprawców poważnych awarii

Tabela II.3.2. Liczba zakładów zakwalifikowanych do grupy o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej i liczba złożonych przez te zakłady dokumentacji przeciwdziałania poważnym awariom - stan na 31.12.2005 r. oraz porównanie ze stanem na dzień 31.12.2003 r.

Liczba zakładów o dużym ryzyku		Liczba zakładów o zwiększonym ryzyku		Łącznie (stan na 31.12.2005 r.)	Złożona dokumentacja (wg stanu na 31.12.2005 r.)			
31.12.2004 r.	31.12.2005 r.	31.12.2004 r.	31.12.2005 r.		Zgłoszenie	PZA	ROB	WPOR
11	11	22	23	34	34	34	11	11

PZA - program zapobiegania awariom,

ROB - raport o bezpieczeństwie,

WPOR - wewnętrzny plan operacyjno-ratowniczy.

3.2. KONTROLE POTENCJALNYCH SPRAWCÓW POWAŻNYCH AWARII

W 2005 r. wykonano 56 kontroli (zaplanowano 51) w zakładach mogących potencjalnie spowodować poważne awarie. W tym:

- 11 kontroli zakładów o dużym ryzyku (ZDR),
- 12 kontroli zakładów o zwiększonym ryzyku (ZZR),
- 33 inne kontrole.

Ponadto zostało przeprowadzonych:

- 14 kontroli przestrzegania przepisów ustawy o substancjach i preparatach chemicznych,
- 2 kontrole w transporcie,
- 11 kontroli interwencyjnych w związku z występującymi zdarzeniami awaryjnymi.

Łącznie przeprowadzono 67 kontroli w sprawach poważnych awarii (85% w stosunku do 2004 r.). Ogółem wydano 39 zarządzeń obejmujących 93 nałożone obowiązki, w tym:

- 9 w zakładach o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii,
- 10 w zakładach o zwiększonym ryzyku.
- 2 w związku ze zdarzeniami awaryjnymi.

Przeprowadzone kontrole i stwierdzone na ich podstawie naruszenia dotyczyły w szczególności:

- niewłaściwego zabezpieczenia środowiska gruntowo-wodnego przed migracją zanieczyszczeń w miejscach magazynowania i rozładunku,

- niewłaściwego stanu techniczno-eksploatacyjnego instalacji,
- braku wymaganych pozwoleń i zgłoszeń,
- nie oznakowania urządzeń zawierających PCB,
- niekompletności kart charakterystyki dla wytwarzanych lub wykorzystywanych substancji niebezpiecznych,
- nie wykonywania oznaczeń zawartości PCB w olejach transformatorowych metodą chromatografii gazowej.

W grupie obiektów mogących spowodować poważne awarie naruszenia najczęściej dotyczyły:

- niekompletności Programów Zapobiegania Awariom,
- nie wykazywania wszystkich substancji niebezpiecznych znajdujących się w zakładzie (np. PCB, azbest),
- nie posiadania danych o rodzaju i ilości substancji niebezpiecznych znajdujących się w zakładach w trybie art. 248 ustawy z dnia 27.04.2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz.U.2001.62.627 z późn. zm.) celem ustalenia, czy zakład zalicza się do zakładu o określonym ryzyku powstania poważnej awarii przemysłowej,
- braku zabezpieczenia podłoża na stanowiskach magazynowych i przeładunkowych,

- niewłaściwej eksploatacji elementów instalacji,
- braku opracowanego i wdrożonego systemu bezpieczeństwa,
- nie uwzględnienia wszystkich istotnych elementów mających wpływ na poziom bezpieczeństwa oraz właściwe działanie w przypadku wystąpienia awarii (wg zapisów PZA).

Spśród wydanych 39 zarządzeń pokontrolnych zrealizowano 31, a w trakcie realizacji jest 8 zarządzeń.

Obowiązki niezrealizowane wynikały z następujących powodów:

- realizacja wymagała większych środków finansowych, co spowodowało przesunięcie nałożonej obligacji na początek 2005 r.,
- terminy realizacji upłynęły w 2006 r.

W trakcie wykonanych kontroli na podstawie ustawy o substancjach i preparatach chemicznych stwierdzono m.in. następujące naruszenia:

- nie spełnianie wymagań technicznych dotyczących postępowania z substancjami,
- niekompletności kart charakterystyk dla wytwarzanych lub wykorzystywanych substancji niebezpiecznych.

Znaczącą poprawę odnotowano w:

- Bazie magazynowej nr 111 – PKN ORLEN S.A. we Wrocławiu, gdzie przeprowadzono generalną modernizację wszystkich elementów bazy z uwzględnieniem prawnych wymogów ochrony środowiska w zakresie ochrony powietrza (instalacja odzysku par benzyn) oraz ochrony wód i gruntu przed zanieczyszczeniami,
- Spółce z o.o. „Minova – Ksante” w Trzebczu, w której zmodernizowano magazyn dwusiarczku węgla. Modernizacja ta polegała na zastąpieniu trzech stalowych, podziemnych zbiorników ciśnieniowych o pojemności 40 Mg każdy dwoma zbiornikami bezciśnieniowymi o pojemności 40 Mg każdy. Zastąpiono azotem wodę wykorzystywaną do transportu dwusiarczku węgla z magazynu do reaktorów na hali produkcji ksantogenianów (co wyeliminowało korozję rurociągów dosyłowych dwusiarczku węgla). Wyeliminowano też wodę używaną do reaktorów do syntezy ksantogenianów zastępując ją ksylenem, co pozwoliło znacznie ograniczyć emisję dwusiarczku węgla do atmosfery

(wyeliminowano hydrolizę cząsteczek ksantogenianów będącą źródłem nadmiernej emisji dwusiarczku węgla do atmosfery), który jest substancją wybuchową.

▪ Oddziale Huta Miedzi „Głogów” w Żukowicach po przeprowadzeniu modernizacji bazy paliw na terenie Huty Miedzi „Głogów II” (wykonano szczelne tace podzbiornikowe, instalację monitoringu wycieku paliwa do środowiska, separatory olejów na ciągu kanalizacji wód opadowych i szczelne tace podtorowe na rozładowniczej rampie kolejowej olejów),

▪ Spółce z o.o. BLASTEXPOL w Duninowie, w której rozpoczęto produkcję tzw. Matrycy, która nabiera cech materiału wybuchowego dopiero w otworze wiertniczym kopalni (w 2005 r. prace pilotażowe z w/w matrycą prowadzono na Oddziale Zakłady Górnicze „Rudna” w Polkowicach). Matryca ta (w przeciwieństwie do klasycznych materiałów wybuchowych) nie jest materiałem niebezpiecznym i nie stwarza zagrożenia środowiska wystąpieniem poważnej awarii podczas transportu drogowego,

▪ Zakładach, które posiadają urządzenia zawierające PCB (np.: LPWiK w Legnicy, Oddział Huta Miedzi „Głogów”) zdemontowano kondensatory zawierające PCB i przekazano je do spalarni we Francji,

▪ Zakładach, które posiadają transformatory olejowe mogące zawierać PCB (EnergiaPro Koncern Energetyczny w Legnicy, Oddział Huta Miedzi „Głogów” w Żukowicach, Oddział Zakłady Wzbożaczania Rud w Polkowicach, Oddział Zakłady Górnicze „Polkowice – Sieroszowice” w Kazimierzowie), sukcesywnie zastępowane są one transformatorami żywicznymi, a wyłączniki olejowe – wyłącznikami próżniowymi lub zawierającymi SF₆,

▪ Spółce z o.o. NAFTOBAZY Baza Paliw w Kawicach dodatkowo uszczelniono tace ziemne półzbiornikowych folią z polietylenu typu PEHD,

▪ Oddziale Zakład Hydrotechniczny w Rudnej zainstalowano dodatkowo urządzenia do pierścieniowego drenażu plaż zbiornika Żelazny Most (ochrona zapór zbiornika) oraz zainstalowano System Alarmowania i Ostrzegania Ludności (SAOL) na wypadek wystąpienia awarii hydrotechnicznej zapór zbiornika.

3.3. WSPÓŁPRACA Z INNYMI ORGANAMI KONTROLI

W sprawach zwalczania poważnych awarii WIOŚ współdziałał z Państwową Strażą Pożarną, organami administracji rządowej, samorządowej, Policją, Państwową Inspekcją Sanitarną, Inspekcją Transportu Drogowego oraz organami Nadzoru Budowlanego. Stosowane formy współpracy z wymienionymi insty-

tucjami i jednostkami kontrolnymi polegały na:

- przekazywaniu informacji o wynikach kontroli,
- kierowania wniosków o podjęcie działań zgodnie z posiadanymi kompetencjami,
- wymianie informacji o wynikach przeprowadzanych kontroli.

3.4. KONTROLE MOGILNIKÓW

W 2005 r. na zlecenie Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego została sporządzona dokumentacja techniczna likwidacji mogilników.

Przeprowadzono inwentaryzację wszystkich ujawnionych mogilników w zakresie lokalizacji i zawartości odpadów po przeterminowanych środkach ochrony roślin oraz innych odpadów tam zdeponowanych. W trakcie inwentaryzacji uwzględniono dodatkowy mogilnik nie występujący w dotychczasowych wykazach (Bożków). Wyniki inwentaryzacji przedstawiono w tabeli II.3.3.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu w 2005 r. przeprowadził 4 kontrole mogilników, podczas których nie stwierdzono nieprawidłowości w bieżącym nadzorze właścicielskim.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2005 r. łącznie na terenie województwa znajdowało się 7 mogilników.

Zlikwidowano jeden mogilnik (Kraśnik Górny, gm. Bolesławiec, pow. Bolesławiec).

Wykryto jeden mogilnik (Bożków, gm. Nowa Ruda, pow. Kłodzko).

Tabela II.3.3. Ilość odpadów w mogilnikach

Lp.	Lokalizacja	Gmina / powiat	Ilość przeterminowanych środków ochrony roślin w Mg	Zanieczyszczony grunt i gruz wymagający utylizacji w Mg
1.	Iwiny	Warta Bolesławiecka / Bolesławiec	108	1119 + 10 azbest
2.	Bożków	Nowa Ruda / Kłodzko	3	8
3.	Ludwikowice I	Nowa Ruda / Kłodzko	2	1
4.	Ludwikowice II	Nowa Ruda / Kłodzko	133	21
5.	Składowice	Lubin / Lubin	19	108
6.	Poreba	Bystrzyca Kłodzka / Kłodzko	7	12
7.	Stary Julianów - Dziećmorowice	Walim / Wałbrzyski	3	161

Tabela II.3.4. Liczba i rodzaj mogilników w latach 2004-2005 oraz ilość zlikwidowanych mogilników w 2005 r.

Liczba i rodzaj mogilników				Likwidacja mogilników w 2005 r.	Liczba kontroli w 2005 r.
2004 r.		2005 r.			
Dolę ziemne	Obiekty budowlane	Dolę ziemne	Obiekty budowlane		
0	7	0	7	1	4

3.5. POWAŻNE AWARIE W 2005 R.

3.5.1. Występowanie poważnych awarii

W 2005 r. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska przyjął informację o wystąpieniu 11 zdarzeń o charakterze poważnej awarii. Podjęte przez WIOŚ działania po wystąpieniu stanów awaryjnych:

- ilość wystąpień do właściwych organów: 6,
- ilość pobranych prób: 6,
- ilość decyzji art. 247: 0,
- ilość zgłoszeń art. 264 (inne awarie przemysłowe): 10,
- ilość wydanych przez starostów decyzji o rekultywacji: 2.

Ze względu na miejsce powstania poważnej awarii ich ilość w 2005 r. była następująca:

- transport drogowy: 6 zdarzeń,
- zakłady przemysłowe: 3 zdarzenia,
- inne: 2 zdarzenia.

Spośród zdarzeń mających miejsce w 2005 r. w procesach przemysłowych, miały one miejsce na terenie:

- zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej: 0 zdarzeń,
- zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej: 0 zdarzeń,
- pozostałych zakładów: 3 zdarzenia.

Zdarzenia w 2005 r. pogrupowano również według klasyfikacji towarów niebezpiecznych, zgodnej z załącznikiem A do Umowy Europejskiej, dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych:

- klasa 2 (gazy): 1 zdarzenie,
- klasa 3 (materiały ciekłe zapalne): 7 zdarzeń,
- materiały poza klasyfikacją: 3 zdarzenia.

Tabela II.3.5. Rejestr poważnych awarii (oraz zdarzeń o znamionach poważnych awarii) w 2005 r. na obszarze województwa dolnośląskiego

Lp.	Data	Miejsce zdarzenia	Rodzaj i opis zdarzenia	Powstałe szkody	Podjęte działania
1.	14.01.2005 r.	Sobótka Zachodnia	Wyciek oleju opałowego z uszkodzonego zbiornika kotłowni olejowej do piwnic budynku	Szkód nie stwierdzono	<u>WIOŚ</u> : rozpoznanie zdarzenia, wizja lokalna, badanie wody w pobliskiej studni, <u>Jednostki ratownictwa PSP</u> : badanie kierunku wycieku, stwierdzenie nieuszczelności urządzeń zabezpieczających zbiornik kotłowni, <u>Organy administracji, policja</u> : koordynacja działań obserwacji środowiska w pobliżu budynku, badanie przyczyn wycieku.
2.	31.03.2005 r.	Kozów pow. zlotoryjski	Katastrofa drogowa autocysterny z ładunkiem ciekłego gazu propan-butan	Szkody w środowisku nie wystąpiły	<u>WIOŚ</u> : rozpoznanie zdarzenia, wizja lokalna, <u>Policja</u> : zabezpieczenie rejonu zdarzenia, <u>Jednostki ratownictwa PSP</u> : pomiary stężeń gazu eksplozymetrem w rejonie zdarzenia, przepompowanie gazu do podstawionych cystern zastępczych.
3.	02.04.2005 r.	Wałbrzych	Porzucenie odpadów niebezpiecznych z procesu odbarwiania oleju opałowego	Zanieczyszczony grunt	<u>WIOŚ</u> : rozpoznanie zdarzenia, wizja lokalna, pobór prób, wydanie wystąpień do właściwych organów administracji o podjęcie działań w ramach kompetencji, wydanie zarządzeń pokontrolnych do właścicieli zanieczyszczonych gruntów, <u>Organy administracji</u> : wydanie decyzji dot. usunięcia odpadów i oczyszczenia gruntów, <u>Właściciele zanieczyszczonych gruntów</u> : przekazanie odpadów i zanieczyszczonego gruntu uprawnionemu odbiorcy odpadów, <u>Policja</u> : prowadzenie dochodzenia w sprawie.
4.	27.05.2005 r.	Wrocław	Wyciek oleju opałowego w wyniku katastrofy drogowej autocysterny z ładunkiem oleju	Zanieczyszczony grunt i kanalizacja	<u>WIOŚ</u> : rozpoznanie zdarzenia, wizja lokalna, pobór prób gruntu, przekazanie wyników pobranych prób z wystąpieniem do organu właściciela gruntu i kanalizacji o podjęcie działań oczyszczających w ramach kompetencji, <u>Policja</u> : zabezpieczenie rejonu zdarzenia i zorganizowanie objazdów, <u>Jednostki ratownictwa PSP</u> : ograniczenie rozprzestrzeniania wycieku, zebranie rozlanego oleju z powierzchni sorbentem, przepompowanie pozostałego oleju do cysterny zastępczej.
5.	13.06.2005 r. (+19.05.2005 r.)	Wałbrzych	Porzucenie odpadów niebezpiecznych z procesu odbarwiania oleju opałowego	Zanieczyszczony grunt	<u>WIOŚ</u> : rozpoznanie zdarzenia, wizja lokalna, pobór prób, wydanie wystąpień do właściwych organów administracji o podjęcie działań w ramach kompetencji, wydanie zarządzeń pokontrolnych do właścicieli zanieczyszczonych gruntów, <u>Organy administracji</u> : wydanie decyzji dot. usunięcia odpadów i oczyszczenia gruntów, <u>Właściciele zanieczyszczonych gruntów</u> : przekazanie odpadów i zanieczyszczonego gruntu uprawnionemu odbiorcy odpadów, <u>Policja</u> : prowadzenie dochodzenia w sprawie.

Lp.	Data	Miejsce zdarzenia	Rodzaj i opis zdarzenia	Powstałe szkody	Podjęte działania
6.	02.09.2005 r.	Przerzeczyn Zdrój pow. dzierzoniowski	Wyciek paliw i samochodowych płynów eksploatacyjnych w wyniku katastrofy drogowej z udziałem 3 pojazdów TIR	Zanieczyszczony grunt i zagrożona czystość wody rzeki Ślęzy	<u>WIOŚ</u> : rozpoznanie zdarzenia, wizja lokalna, pobór prób gruntu i wody, <u>Jednostki ratownictwa PSP</u> : ustawienie zapór zbierających zanieczyszczenia na rzece, zbieranie zanieczyszczeń sorbentem, <u>Policja</u> : zabezpieczenie ruchu w rejonie zdarzenia, <u>Organy administracji</u> : ustalenie sposobu usuwania zanieczyszczeń, zlecenie właściwym podmiotom usuwania zanieczyszczeń.
7.	19.10.2005 r.	Wrocław	Wyciek substancji oleistej (oleje przepracowane) z zakładowej kanalizacji deszczowej do rzeki Oławy	Szkód nie stwierdzono	<u>WIOŚ</u> : rozpoznanie zdarzenia, wizja lokalna, pobór prób wody z rzeki i z kanalizacji, <u>Jednostki ratownictwa PSP</u> : zabezpieczenie wylotów kanalizacyjnych, ustawienie zapór zbierających zanieczyszczenia na rzece, zbieranie zanieczyszczeń sorbentem, <u>Policja</u> : prowadzenie dochodzenia w sprawie.
8.	03.11.2005 r.	Załęcze pow. górowski	Wyciek oleju opałowego w wyniku katastrofy drogowej autocysterny z ładunkiem oleju	Zanieczyszczony grunt	<u>WIOŚ</u> : rozpoznanie zdarzenia, wizja lokalna, pobór prób gruntu, przekazanie wyników pobranych prób z wystąpieniem do właściwego organu administracji o podjęcie działań oczyszczających w ramach kompetencji, <u>Policja</u> : zabezpieczenie rejonu zdarzenia, <u>Jednostki ratownictwa PSP</u> : zatrzymanie i ograniczenie rozprzestrzeniania wycieku, zebranie rozlanego oleju z powierzchni gruntu sorbentem, przepompowanie pozostałego oleju do cysterny zastępczej.
9.	09.11.2005 r.	Ośno pow. strzebiński	Wyciek oleju napędowego w wyniku katastrofy drogowej autocysterny z ładunkiem oleju	Zanieczyszczony grunt	<u>WIOŚ</u> : rozpoznanie zdarzenia, wizja lokalna, pobór prób gruntu, przekazanie wyników pobranych prób z wystąpieniem do właściwego organu administracji o podjęcie działań oczyszczających w ramach kompetencji, <u>Policja</u> : zabezpieczenie rejonu zdarzenia, <u>Jednostki ratownictwa PSP</u> : zatrzymanie i ograniczenie rozprzestrzeniania wycieku, zebranie rozlanego oleju z powierzchni gruntu sorbentem, przepompowanie pozostałego oleju do cysterny zastępczej.
10.	01.12.2005 r.	Borzęcin pow. trzebnicki	Wyciek rozpuszczalników i kwasów w wyniku katastrofy drogowej z naczepy ciągnika siodłowego z ładunkiem chemikaliów	Zanieczyszczenie gruntu, zagrożenie dla wód podziemnych	<u>WIOŚ</u> : rozpoznanie zdarzenia, wizja lokalna, sporządzenie dokumentacji ze zdarzenia, wystąpienie do właściwego organu administracji o podjęcie działań oczyszczających w ramach kompetencji, <u>Policja</u> : zabezpieczenie rejonu zdarzenia, zorganizowanie objazdu, <u>Jednostki ratownictwa PSP</u> : zatrzymanie i ograniczenie rozprzestrzeniania wycieku, zebranie chemikaliów z powierzchni gruntu sorbentem, przepompowanie pozostałego rozpuszczalnika do opakowań zastępczych.
11.	30.12.2005 r.	Węgliniec pow. zgorzelecki	Wyciek oleju napędowego z cysterny kolejowej w trakcie rozładunku na kolejowym punkcie rozładunkowym.	Zanieczyszczenie gruntu, zagrożone wody gruntowe i powierzchniowe.	<u>WIOŚ</u> : rozpoznanie zdarzenia, wizja lokalna, kontrola zakładu, pobór i analiza prób gruntu, wystąpienie do właściwego organu administracji o wszczęcie postępowania zmierzającego do przywrócenia środowiska do stanu właściwego w ramach kompetencji, wystosowanie wniosku do prokuratury rejonowej o wszczęcie postępowania w sprawie, <u>Jednostki ratownictwa PSP</u> : ograniczenie rozprzestrzeniania wycieku oleju na powierzchni gruntu sorbentem.

3.5.2. Przykłady poważnych awarii w 2005 r.

Rok 2005 charakteryzował się największym udziałem poważnych stanów awaryjnych w transporcie.

W dniu 27 maja 2005 r. o godz. 12.00 w rejonie skrzyżowania ulic Paprotnej i Obornickiej we Wrocławiu (na wysokości wjazdu do Zajezdni MPK) z powodu nadmiernej prędkości doszło do wywrócenia się autocysterny z olejem napędowym. Nastąpił wyciek ok. 18 Mg oleju napędowego na jezdnię, teren utwardzony MPK i tereny zieleni miejskiej.

Część oleju przedostała się do kanalizacji burzowej i sanitarnej, część do kanalizacji zakładowej (za-

kończącej odolejaczem), a część oleju zanieczyściła tereny zieleni miejskiej (10 x 100 m).

Wezwana Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza PSP w pierwszej fazie ograniczyła wyciek i rozprzestrzenianie się oleju napędowego oraz możliwość pożaru, następnie przepompowała pozostały olej do cysterny zastępczej. Wyloty burzowe zabezpieczono, a teren utwardzony posypano sorbentem. Zużyty sorbent i zanieczyszczoną ziemię przekazano MPK, które przekazało odpady do utylizacji upoważnionej firmie z zachowaniem przewidzianych prawem procedur.

Fot. Ograniczanie wycieku i możliwości powstania pożaru

Fot. Wyciek oleju na jezdnię

Fot. Zbieranie oleju sorbentem

3.5.3. Przykłady działań organów Inspekcji Ochrony Środowiska w przypadku wystąpienia poważnej awarii

Zgłoszenie o wystąpieniu poważnej awarii w transporcie (opis w pkt 3.5.2) wpłynęło telefonicznie do WIOŚ we Wrocławiu 27 maja 2005 r. o godz. 13.00. Zgłosił je dyżurny Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej we Wrocławiu.

Wyznaczeni inspektorzy WIOŚ niezwłocznie udali się na miejsce zdarzenia. Tam zgłosili się do prowadzącego akcję dowódcy Jednostki Ratowniczo-Gaśniczej i po uzyskaniu wstępnych informacji, przeprowadzili wizję lokalną. W trakcie prowadzonej wizji lokalnej ustalono zakres i wielkość zanieczyszczenia środowiska olejem napędowym. Następnie:

- sporządzono i wysłano fax do zarządzającego kanalizacją deszczową z informacją o konieczności

ści zabezpieczenia wylotu kolektora deszczowego do wód powierzchniowych, do którego włączone są wpusty deszczowe z ul. Paprotnej,

- poinformowano właściciela zanieczyszczonego terenu utwardzonego o konieczności przekazania upoważnionej firmie zebranego oleju w odolejacz oraz zużytego sorbentu i ziemi do utylizacji. (WIOŚ otrzymał dokumenty potwierdzające wykonanie ww. czynności),
- pobrano próby zanieczyszczonej gleby z terenu zieleni miejskiej,
- wyniki badań pobranych prób przekazano do Urzędu Miejskiego Wrocławia celem podjęcia działań wg kompetencji.

3.6. SZKOLENIA

W 2005 r. przeprowadzono szkolenie dla organów samorządowych w zakresie problematyki i stanu wdrażania Dyrektywy SEVESO II w województwie dolnośląskim. Pracownicy ds. poważnych awarii WIOŚ poddani byli szkoleniom w zakresie:

- „Praktyczne aspekty prowadzenia rejestru zakładów mogących spowodować poważne awarie” –

prowadzone przez GIOŚ – Departament Przeciwdziałania Poważnym Awariom (DPPA) w Dębem w dniach 8-9 listopada 2005 r.,

- „Identyfikacja zagrożeń poważnymi awariami i nadzór nad usuwaniem skutków – zadania IOŚ” – prowadzone przez GIOŚ DPPA w Gdańsku-Sobieszewie w dniach 6-7 grudnia 2005 r.

3.7. WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska uczestniczył w pracach dotyczących spraw poważnych awarii realizowanych w ramach następujących umów międzynarodowych:

- Konwencji o transgranicznych skutkach awarii przemysłowych:
 - XI Narada Polsko-Niemieckiej Grupy Roboczej do spraw realizacji Konwencji EKG o transgranicznych skutkach awarii przemysłowych w Witnicy w dniach 14-15 czerwca 2005 r.,

- Porozumień dwustronnych granicznych:
 - XIV Narada Polsko-Niemieckiej Grupy Roboczej W-3 „Nadzwyczajne zanieczyszczenia” Polsko-Niemieckiej komisji do spraw wód granicznych w Głogówku w dniach 9-11 maja 2005 r.,
 - Narada Grupy Roboczej E – Międzynarodowej Komisji Ochrony Odry Przed Zanieczyszczeniem w dniach 18-19 maja 2005 r.

4. DZIAŁALNOŚĆ WOJEWÓDZKIEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ WE WROCŁAWIU W 2005 R.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu, zwany w dalszej części Funduszem, powołany do życia na podstawie ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska z dnia 31 stycznia 1980 r. (tekst jednolity Dz.U. nr 49 poz. 196 z 15.04.1994 r. z późniejszymi zmianami), rozpoczął samodzielną działalność w lipcu 1993 r., a od 1 stycznia 1999 r. objął zasięgiem działania teren województwa dolnośląskiego.

4.1. Wpływy Wojewódzkiego Funduszu

Przychody statutowe Wojewódzkiego Funduszu wyniosły w 2005 r. 71 336,5 tys. zł, w tym z opłat i kar 48 904,5 tys. zł oraz 22 400,2 tys. zł z nadwyżki dochodów gminnych i powiatowych funduszy.

4.2. Działalność statutowa w poszczególnych dziedzinach ochrony środowiska i gospodarki wodnej

Przygotowanie zadań do realizacji w stopniu zgodnym z obowiązującymi w Funduszu procedurami pozwoliło na zawarcie w 2005 r. ogółem 512 nowych umów na kwotę 148 923,3 tys. zł, w tym 154 umowy pożyczek na kwotę 86 584,4 tys. zł oraz 358 umów dotacji na kwotę 62 338,9 tys. zł. Zawarte zostały ponadto aneksy do umów z lat ubiegłych zmieniające wysokość przyznanej pomocy, głównie w związku z korektą wartości realizowanych zadań, w wyniku czego przyznane dofinansowanie uległo zwiększeniu łącznie o kwotę 2 651,6 tys. zł.

W 2005 r., na podstawie umów pożyczek i dotacji zawartych w 2005 r. i latach ubiegłych, Fundusz dofinansował realizację 487 nowych i kontynuowanych zadań związanych z ochroną środowiska i gospodarką wodną kwotą 133 370,1 tys. zł. Ponadto 67,5 tys. zł wydatkował na nagrody za osiągnięcia w ochronie środowiska oraz 49,6 tys. zł skierował na dopłaty do kredytów preferencyjnych udzielanych przez banki w ramach zawartych umów. Łącznie środki wypłacone na dofinansowanie zadań inwestycyjnych i pozostałych osiągnęły wysokość 133 487,1 tys. zł, z czego pożyczki wyniosły 85 785,8 tys. zł (64,27%), dotacje 47 584,3 tys. zł (35,64%), a nagrody za osiągnięcia w ochronie środowiska i dopłaty do oprocentowania kredytów preferencyjnych udzielanych przez banki ze środków własnych stanowiły łącznie 0,09% całości wydatków.

Uwzględniając rangę potrzeb oraz przyjęte priorytety w zakresie ochrony środowiska i gospodarki wodnej środki Funduszu wydatkowano na następujące dziedziny:

- gospodarkę ściekową i ochronę wód – 61 390,7 tys. zł (45,99% wydatkowanych środków) dofinansowując 81 zadań,

- ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu – 13 391,8 tys. zł (10,03%) dofinansowując 97 zadań,
- gospodarkę odpadami – 21 079,8 tys. zł (15,79%) dofinansowując 28 zadań,
- pozostałe zadania – 37 507,7 tys. zł (28,10%) dofinansowując 281 zadań, w tym:
 - gospodarkę wodną i ochronę przeciwpowodziową – 24 437,2 tys. zł (18,31%) dofinansowując 62 zadania,
 - ochronę przyrody i lasów, edukację ekologiczną, monitoring środowiska, prace badawcze, zapobieganie i likwidację poważnych awarii i ich skutków oraz inne zadania – 13 070,5 tys. zł, tj. (9,79%) dofinansowując 219 zadania,
- nagrody za osiągnięcia w ochronie środowiska i dopłaty do oprocentowania kredytów preferencyjnych udzielanych przez banki – 117,1 tys. zł (0,09%).

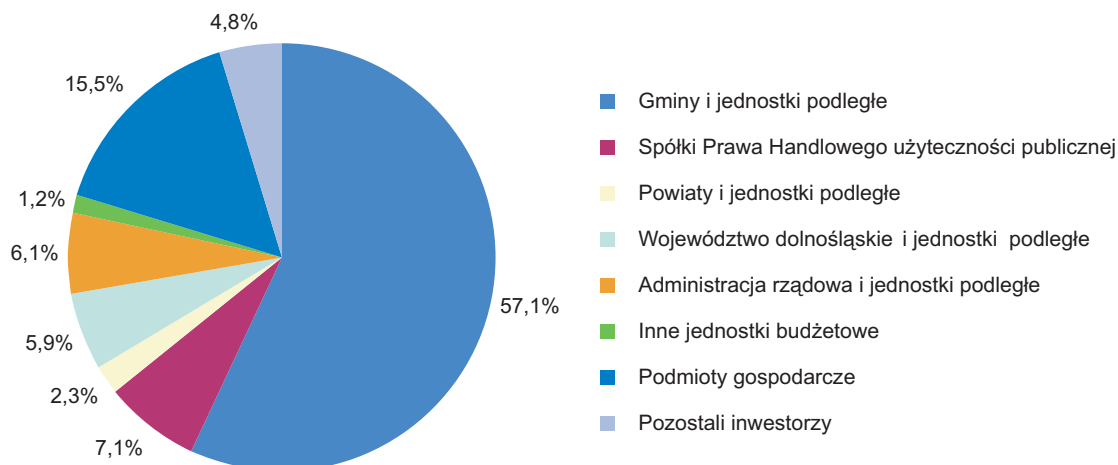
Fundusz wydatkował w 2005 r. na dofinansowanie zadań z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej środki w wysokości 133 370,1 tys. zł, wypłacając je na zadania realizowane przez:

- gminy i podmioty zależne (jednostki komunalne, szkoły i inne) – 57,1% tj. 76 117,2 tys. zł (29,6% stanowiły dotacje, a 70,4% pożyczki),
- spółki prawa handlowego o charakterze użyteczności publicznej (przedsiębiorstwa wodociągów i kanalizacji, przedsiębiorstwa energetyczne, gospodarki komunalnej itp.) – 7,1 % tj. 9 486,3 tys. zł (100,00% pożyczki),
- powiaty i ich jednostki – 2,3% tj. 3 023,3 tys. zł (69,2% stanowiły dotacje, 30,8% pożyczki),
- Województwo Dolnośląskie i jednostki podległe – 5,9% tj. 7 813,4 tys. zł (100,00% stanowiły dotacje); największym inwestorem z tej grupy był Dolnośląski Zarząd Melioracji Urządzeń Wodnych we Wrocławiu,
- administrację rządową oraz jednostki jej podległe – 6,1% tj. 8 151,7 tys. zł (100,00% stanowiły dotacje); największymi inwestorami z tej grupy byli: Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Wojewódzka Komenda Państwowej Straży Pożarnej,
- inne jednostki państwowe – 1,2% tj. 1 653,9 tys. zł (100,00% stanowiły dotacje); największymi inwestorami w tej grupie były nadleśnictwa państwowe,
- podmioty gospodarcze (przedsiębiorstwa państwowe, spółdzielnie, pozostałe spółki prawa handlowego) – 15,5% tj. 20 705,5 tys. zł (98,9% stanowiły pożyczki, a 1,1% dotacje),

Tabela II.4.1. Wydatki statutowe WFOŚiGW we Wrocławiu w 2005 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Wyplacone środki		
		Ogółem	dotacje	pożyczki
1	GOSPODARKA ŚCIEKOWA I OCHRONA WÓD, w tym:	61 390 724,17	18 713 090,61	42 677 633,56
	oczyszczalnie ścieków	13 917 944,40	3 501 310,23	10 416 634,17
2	OCHRONA POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO I KLIMATU	13 391 849,26	5 222 964,00	8 168 885,26
3	GOSPODARKA ODPADAMI	21 079 794,92	1 081 344,92	19 998 450,00
4	POZOSTAŁE ZADANIA, w tym:	37 507 698,21	22 566 904,21	14 940 794,00
4.1	Gospodarka wodna i ochrona przeciwpowodziowa, w tym:	24 437 199,60	9 962 005,60	14 475 194,00
	ochrona przeciwpowodziowa	6 206 636,38	6 206 636,38	
4.2	Ochrona przyrody i krajobrazu, w tym:	2 662 570,49	2 662 570,49	
	ochrona lasów	1 401 923,49	1 401 923,49	
	zwiększenie lesistości	16 500,00	16 500,00	
4.3	Edukacja ekologiczna	2 429 453,71	2 429 453,71	
4.4	Monitoring środowiska	2 626 865,00	2 626 865,00	
4.5	Prace badawcze	192 600,00		192 600,00
4.6	Zapobieganie i likwidacja poważnych awarii i ich skutków, w tym:	1 181 700,00	1 121 700,00	60 000,00
	bezpośrednie usuwanie skutków zagrożeń środowiska	96 700,00	96 700,00	
4.7	Inne zadania, w tym:	3 977 309,41	3 764 309,41	213 000,00
	wapnowanie gleb	493 770,01	493 770,01	
	profilaktyka zdrowotna	1 545 450,00	1 545 450,00	
Razem		133 370 066,56	47 584 303,74	85 785 762,82
5	Nagrody za osiągnięcia w ochronie środowiska	67 500,00		
6	Dopłaty do kredytów preferencyjnych	49 574,53		
Ogółem		133 487 141,09	47 584 303,74	85 785 762,82

Wykres II.4.1. Wydatki statutowe WFOŚiGW we Wrocławiu w 2005 r. z podziałem na wnioskodawców

- pozostałych inwestorów, w tym pozarządowe organizacje ekologiczne – 4,8% tj. 6 418,8 tys. zł (79,1% stanowiły dotacje, a 20,9% pożyczki); największymi inwestorami z tej grupy były stowarzyszenia i fundacje oraz kościoły i związki wyznaniowe.

Fundusz dokonując wyboru zadań do dofinansowania traktował priorytetowo zadania realizowane z udziałem bezzwrotnych środków Unii Europejskiej, których wykonanie przyczynia się do wypełnienia wymagań określonych w dyrektywach Wspólnoty Europejskiej w obszarze „Środowisko”, wdrożonych do prawa krajowego.

Na wsparcie zadań realizowanych w ramach funkcjonujących programów pomocowych Fundusz wydatkował w 2005 r. kwotę 42 956,4 tys. zł, tj. 32,2% środków wypłaconych na realizację wszystkich zadań statutowych.

Na dofinansowanie zadań według poszczególnych programów Fundusz wypłacił:

- SAPARD – 16 669,3 tys. zł,
- PHARE – 11 712,7 tys. zł,
- ISPA/FS – 8 876,4 tys. zł,
- Fundusz Spójności (dokumentacje) – 571,9 tys. zł,
- ZPORR – 5 125,9 tys. zł.

1. SAPARD (Specjalny Program Akcesyjny na Rzecz Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich) – „Działanie 3” obejmujące „Rozwój i poprawę infrastruktury obszarów wiejskich”

Dofinansowaniem przez Fundusz objęto 19 zadań o wartości 28 528,3 tys. zł, których realizacja kończyła się w 2005 r., w tym:

- 4 ze schematu: Zaopatrzenie gospodarstw wiejskich w wodę wraz z uzdatnianiem,
- 1 ze schematu: Gospodarka odpadami stałymi,
- 14 ze schematu: Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków komunalnych.

Pomoc udzielona przez Fundusz w 2005 r. wyniosła 16 669,3 tys. zł, w tym w formie:

- pożyczek długoterminowych – 6 099,9 tys. zł,
- pożyczek (pomostowych) krótkoterminowych – 5 460,4 tys. zł,
- dotacji – 5 109,0 tys. zł.

2. Program współpracy przygranicznej PHARE

Dofinansowaniem Funduszu objęto 9 zadań o wartości 104 040,4 tys. zł. Wsparcie Funduszu w stosunku do tych zadań planowane jest na poziomie 26 775,7 tys. zł, tj. 22,2% wartości zadań.

W 2005 r. ukończona została realizacja 1 zadania, a pozostałe zakończone zostaną w latach 2006-2007. Udzielona pomoc finansowa w 2005 r. wyniosła 11 712,7 tys. zł, w tym w formie pożyczek 9 062,9 tys. zł, dotacji 2 649,8 tys. zł.

Dofinansowanie wszystkich zadań ze środków PHARE planowane jest w wysokości 69 063,9 tys. zł, tj. na poziomie 57,3% ich wartości.

3. ISPA/FS (Przedakcesyjny Instrument Polityki Strukturalnej)

Do dofinansowania przez Fundusz przyjęto 3 przedsięwzięcia z dziedziny gospodarki ściekowej i ochrony wód oraz zaopatrzenia ludności w wodę o wartości kosztorysowej 311 559,0 tys. zł. Wsparcie przez Fundusz realizacji zadań planowane jest na poziomie 48 774,0 tys. zł, tj. 15,7% wartości zadań.

Dofinansowanie zadań ze środków ISPA/FS planowane jest w wysokości 56,7% ich wartości.

Beneficjenci rozpoczęli realizację pierwszego przedsięwzięcia w 2004 r., a dwóch pozostałych w 2005 r. i planują ich zakończenie do roku 2007.

4. Fundusz Spójności

Fundusz udzielił w 2005 r. pomocy finansowej na zadania dotyczące przygotowania dokumentacji niezbędnej przy składaniu wniosków o dofinansowanie z Funduszu Spójności Związkowi Gmin Karkonoskich w Mysłakowicach, Miastu Kamienna Góra raz Gminie Ciepłowody.

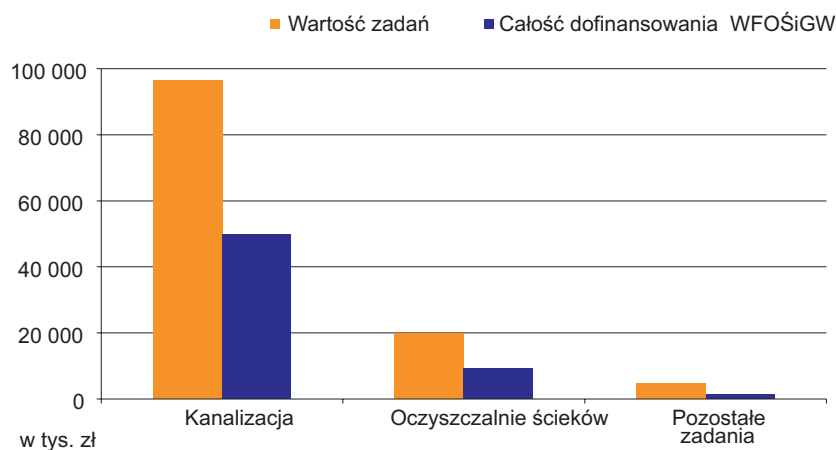
Efektem wspólnej pracy beneficjentów i pracowników Funduszu jest podjęcie przez Komisję Europejską decyzji z dnia 12 grudnia 2005 r. nr 2005 PL 16 CPE 013 o dofinansowaniu z Funduszu Spójności w wysokości 85% kosztów kwalifikowanych zadania Związku Gmin Karkonoskich pn.: „Karkonoski system wodociągów i kanalizacji - etap I”. Maksymalna kwota pomocy z Funduszu Spójności wynosi 49 399,45 tys. EUR. Fundusz zaplanował wstępnie dofinansowanie tego zadania w formie pożyczki w kwocie 18 659,2 tys. zł.

5. ZPORR (Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego)

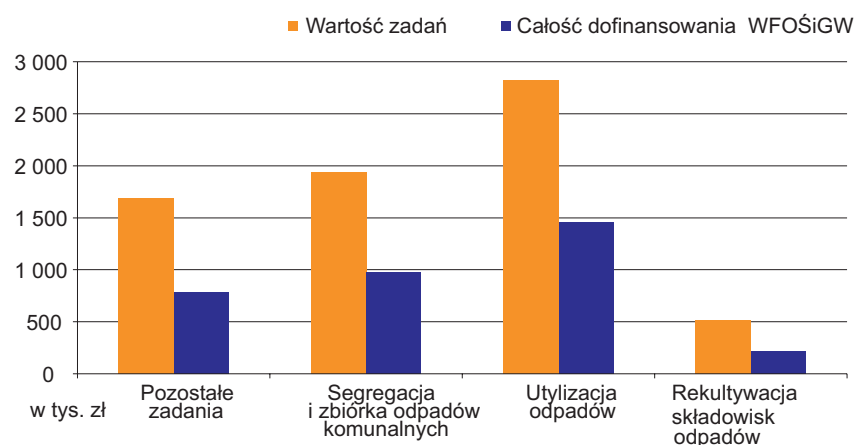
Fundusz przyjął w 2005 r. do dofinansowania 4 zadania przewidziane do dofinansowania w ramach ZPORR (Fundusze Strukturalne). Pomoc finansowa Funduszu w realizacji tych zadań w 2005 r. wyniosła 5 125,9 tys. zł, w tym w formie dotacji 135,1 tys. zł, w formie pożyczki 1 593,9 tys. zł oraz w formie pożyczki pomostowej 3 396,9 tys. zł. Dwa spośród realizowanych zadań o wartości 4 642,0 tys. zł zostały zakończone w 2005 r. Fundusz dofinansował ich realizację kwotą 3 555,8 tys. zł, w tym w formie pożyczki w kwocie 158,8 tys. zł oraz w formie pożyczki pomostowej w kwocie 3 396,0 tys. zł. Dofinansowanie wszystkich 4 zadań ze środków ZPORR planowane jest w wysokości 9 577,3 tys. zł, tj. na poziomie 63,1% ich wartości.

Dofinansowanie Funduszu pozwoliło na uzyskanie i oddanie do użytku w 2005 r. realizowanych inwestycji oraz osiągnięcie efektów rzeczowych i ekologicznych:

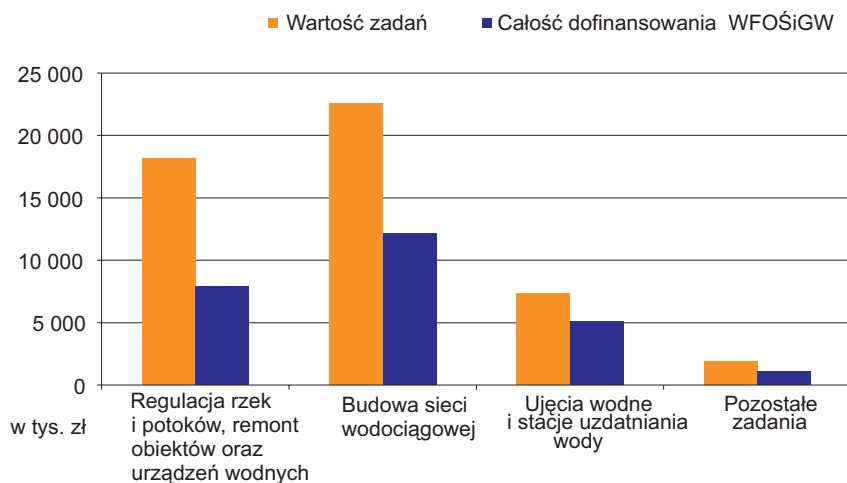
- zakończenie i oddanie do użytku 4 nowo wybudowanych oczyszczalni ścieków o przepustowości 253,1 m³/d; powiększenie przepustowości działających już 6 oczyszczalni ścieków o 1 260,0 m³/d w wyniku ich modernizacji i rozbudowy; w efek-

Wykres II.4.2. Dofinansowanie WFOŚiGW we Wrocławiu do realizowanych w 2005 r. zadań z zakresu gospodarki ściekowej i ochrony wód

Wykres II.4.3. Dofinansowanie WFOŚiGW we Wrocławiu do realizowanych w 2005 r. zadań gospodarki odpadami

Wykres II.4.4. Dofinansowanie WFOŚiGW we Wrocławiu do oddanych do użytku w 2005 r. zadań z dziedziny gospodarki wodnej i ochrony przeciwpowodziowej

cie tych działań zaistniała możliwość ograniczenia ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych w ściekach:

- BZT₅ – 260,23 kg/d,
- zawiesina ogólna – 297,15 kg/d
- fosfor ogólny – 3,79 kg/d,
- azot ogólny – 169,02 kg/d;

▪ wybudowanie na terenie 40 gmin w 76 miejscowościach 330,5 km sieci kanalizacyjnych, w tym 261,9 km na terenach wiejskich,

▪ zakończenie budowy 3 separatorów do podczyszczania wód opadowych o przepustowości 178 m³/d,

▪ zmodernizowanie 58 kotłowni opalanych paliwem tradycyjnym na kotłownie opalane gazem, olejem opałowym, słomą, wykorzystujące piece elektryczne oraz nowoczesne kotłownie retortowe o łącznej mocy 292,4 MW, zlikwidowanie 6 kotłowni (w tym 5 poprzez podłączenie odbiorców do sieci ciepłowniczych), wybudowanie 2 nowych kotłowni o mocy 272 kW (1 opalaną gazem, 1 opalaną olejem, tzn. o mniejszej uciążliwości dla środowiska niż tradycyjne kotłownie opalane paliwem stałym), wybudowanie 5 węzłów cieplnych o łącznej mocy 983 kW, wybudowanie 1 kolektora gruntowego z pompą ciepła oraz dodatkowym

odzyskiem ciepła z mediów (w basenie krytym), zainstalowanie w 1 obiekcie dodatkowego ogrzewania wykorzystującego solary, przeprowadzenie termomodernizacji 21 obiektów; obiekty i instalacje przekazane do eksploatacji w ciągu 2005 r. pozwolą na obniżenie w skali roku emisji:

– pyłu	–	219,34 Mg/r,
– SO ₂	–	120,90 Mg/r,
– NO _x	–	17,50 Mg/r,
– CO	–	283,93 Mg/r,
– CO ₂	–	10 510,83 Mg/r;

- zrekultywowanie składowiska odpadów na powierzchni 1,02 ha o objętości 41 065 m³, zutylizowanie 2,488 Mg przeterminowanych środków ochrony roślin, zutylizowanie 96 Mg/a odpadów medycznych, zainstalowanie kompletnej linii technologicznej do sortowania surowców wtórnych oraz odpadów komunalnych o wydajności 6 000 Mg/a, wprowadzenie selektywnej zbiórki odpadów 900 Mg/a, unieszkodliwienie (usunięcie) 17,67 Mg azbestu, wykonanie nowych instalacji utylizacji odpadów komunalnych o docelowej wydajności przerobowej ok. 11 600 Mg/a,

- wybudowanie 159,0 km sieci wodociągowych (w 43 miejscowościach na terenie 23 gmin), w tym 133,2 km na terenach wiejskich (w 39 miejscowościach na terenie 19 gmin), 4 stacji uzdatniania wody o łącznej przepustowości 7 310 m³/dobę oraz 2 ujęć wodnych o wydajności 6 216 m³/dobę,

- zmodernizowanie 2 zbiorników retencyjnych,

- udrożnienie rzek na długości 177,3 km oraz potoków na długości 53,1 km, przeprowadzenie uzupełnienia brakujących odcinków wałów przeciwpowodziowych o łącznej długości 15,98 km, wyremontowanie 23 sztuk budowli regulacyjnych (gury, progi, stopnie),

- restytucję ekotypu sudeckiego jodły pospolitej w Sudetach – II etap realizowany przez Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych we Wrocławiu poprzez 15 dolnośląskich nadleśnictw; wprowadzenie jodły wzbogaciło różnorodność gatunkową drzewostanów i wpłynęło znacznie na poprawę stanu zdrowotnego lasów w Sudetach,

- konserwację, leczenie oraz zabezpieczenie wybranych pomników przyrody ożywionej na terenie województwa dolnośląskiego,

- wykonanie V etapu rewaloryzacji zabytkowego Parku Zdrojowego w Kudowie Zdroju realizowany przez Miasto Kudowa Zdrój celem zachowania i przywrócenia bioróżnorodności na obszarze chronionym,

- realizację programów edukacyjnych w zakresie ochrony środowiska oraz rozwój bazy służącej do jej realizacji, wsparcie wydawnictw i prasy prowadzących edukację ekologiczną, dofinansowanie konferencji, seminariów, szkoleń warsztatów, olimpiad i konkursów,

- badania środowiska na terenie województwa dolnośląskiego, prowadzone przez:

- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu (badania jakości powietrza i wód powierzchniowych),

- Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej Oddział we Wrocławiu (w zakresie monitoringu chemizmu opadów atmosferycznych oraz utrzymania stacji badania skażeń radioaktywnych w Obserwatorium IMGW na Śnieżce),

- Okręgową Stację Chemiczno-Rolniczą we Wrocławiu (w zakresie monitoringu gleb województwa dolnośląskiego - badania gleb użytkowanych rolniczo na terenie powiatów byłego województwa wrocławskiego),

- wykonanie „Opracowania ekofizjograficznego dla Województwa Dolnośląskiego” zawierającego m. in. aktualne informacje o stanie środowiska, systemach ochrony przyrody, zagrożeniach powodziowych, a także wskazania możliwości rozwoju i ograniczeń dla różnych rodzajów użytkowania i form zagospodarowania terenu.